

TELEFONSKO I E-MAIL SAVJETOVANJE

Novi koronavirus (SARS-CoV-2) i bolest koju uzrokuje (COVID-19)

Interna uporaba

Sadržaj

Što je novi koronavirus?

Rizična područja

Postupci nakon putovanja

Simptomi

Sumnja na bolest koju uzrokuje novi koronavirus/definicija slučaja

Postupci nakon pojave simptoma

Kontakti oboljelih

Kada posumnjati na bolest koju uzrokuje novi koronavirus?

Mjere zaštite u Hrvatskoj

Mjere zaštite – građani

Mjere zaštite – putnici

Zaštitne maske

Dezinfekcija površina

Osjetljivost virusa/koronavirusa na UV

Karantena

Rizici za pisma i pakete/poštanske pošiljke

Naputak za mjere zaštite u zdravstvenim ustanovama/za bolesnike i osobe u pratnji

Postupci i mjere zaštite u nezdravstvenim radnim kolektivima - Postupci i mjere zaštite u nezdravstvenim radnim kolektivima

Postupci i mjere zaštite u hotelima (hoteljerstvu)/turističkom sektoru

Postupci i mjere u zatvorskom sustavu

Postupci i mjere zaštite u obrazovnom sustavu

Studenti - Sveučilište

Preporuka postupanja u odgojno-obrazovnim ustanovama (dječjim vrtićima, školama i đačkim domovima)

Sportska natjecanja - mišljenje

Preporuka postupanja u ustanovama socijalne skrbi

Je li strah od zaraznih bolesti opravdan?

Prilog 1 Postupanje zdravstvenih djelatnika u slučaju postavljanja sumnje na COVID-19, bolest uzrokovanu novi koronavirusom (SARS—CoV-2)

Prilog 2 zdravstveni nadzor - Postupanje s osobama koje su u zadnjih 14 dana prije ulaska u Hrvatsku boravile na području zahvaćenom epidemijom COVID-19, bolesti koju izaziva novi koronavirus (SARX-CoV-2): zdravstveni nadzor nad osobama bez simptoma/znakova bolesti i postupak s osobom koja pokazuje simptome/znakove bolesti i njezinim kontaktima

Prilog 3 Preporuke i upute za hotele

Prilog 4 Brojevi telefona

Uputa za korištenje priručnika:

Prvo treba pročitati Prilog 2 zdravstveni nadzor - Postupanje s osobama koje su u zadnjih 14 dana prije ulaska u Hrvatsku boravile na području zahvaćenom epidemijom COVID-19, bolesti koju izaziva novi koronavirus (SARX-CoV-2): zdravstveni nadzor nad osobama bez simptoma/znakova bolesti i postupak s osobom koja pokazuje simptome/znake bolesti i njezinim kontaktima

Prilog 1 Postupanje zdravstvenih djelatnika u slučaju postavljanja sumnje na COVID-19, bolest uzrokovanu novi koronavirusom (SARS—CoV-2)

-> radi edukacije i informiranja o osnovnim pravilima i protokolu postupanja, kategorijama osoba koje se podvrgavaju nadzoru i kriterijima postavljanja rizika i stupnjevanja razina rizika

Što je novi koronavirus?

Novi soj koronavirusa koji prije nije bio otkriven kod ljudi pojavio se i otkriven je u Kini krajem 2019. godine i privremeno je nazvan 2019-nCoV. Bolest koju uzrokuje sada je nazvana COVID-19 (skraćeno od **CO**rona**VI**rus **D**isease-19), a virus koji ju uzrokuje iz iste je porodice kao i virus koji uzrokuje SARS te je nazvan SARS-CoV-2 (skraćeno od engl. *severe acute respiratory syndrome coronavirus 2*, teški akutni respiratorni sindrom).

Dana 31. prosinca 2019. kineske vlasti su objavile da je zabilježeno grupiranje oboljelih od upale pluća u gradu Wuhan, Hubei provincija u Kini. Oboljeli su razvili simptome povišene temperature, kašlja i otežanog disanja s infiltratima obostrano na plućima. Prema podacima prvi slučaj razvio je simptome 8. prosinca 2019. godine. Prvi bolesnici epidemiološki se povezuju s boravkom na gradskoj tržnici Huanan Seafood Wholesale Market, veleprodajnom tržnicom morskih i drugih živih životinja. Kao uzročnik početkom siječnja identificiran je novi koronavirus (2019-nCoV).

Rizična područja

u ovom trenutku zahvaćenim područjem smatramo: Kina, Hong Kong, talijanske pokrajine Lombardija, Veneto, Emilia Romagna i Piedmont, Japan, Iran, Singapur, južna Koreja.

Zemljopisnu raspodjelu potvrđenih slučajeva po danima i globalno i po zemljama možete naći na stranicama ECC-a koje se svakodnevno ažuriraju na ovoj poveznici:

<https://www.ecdc.europa.eu/en/geographical-distribution-2019-ncov-cases>

Europske zemlje u kojima je potvrđena bolest uzrokovana novim koronavirusom (izvor ECDC):

Italija, Njemačka, Francuska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Španjolska, Austrija, Švicarska, Hrvatska, Belgija, Finska i Švedska.

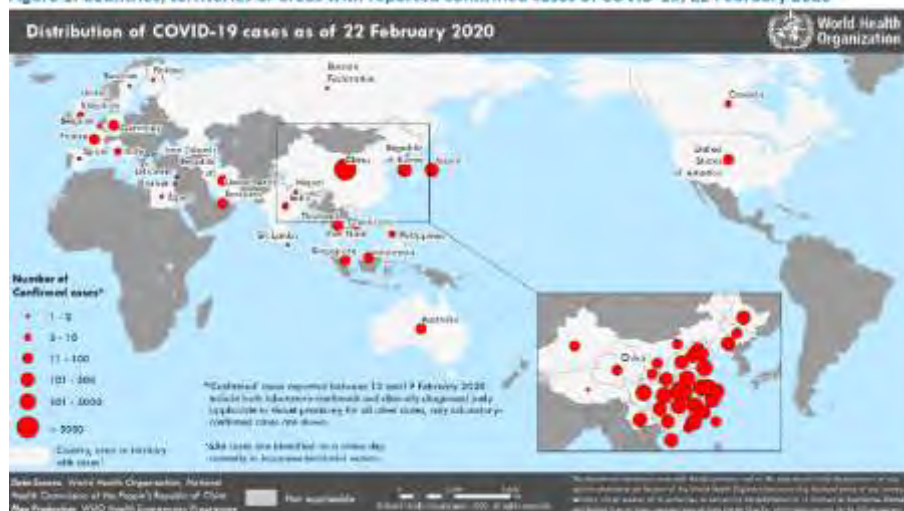
S obzirom na to da se situacija može brzo mijenjati, Hrvatski zavod za javno zdravstvo svakodnevno oko 15 sati objavljuje najnovije informacije vezano uz bolest uzrokovanu novim koronavirusom i mjere zaštite na stranici www.hzjz.hr.

<https://www.hzjz.hr/medunarodna-istrazivanja/koronavirus-najnoviji-podatci/>

<https://www.ecdc.europa.eu/en/geographical-distribution-2019-ncov-cases>

Svjetska zdravstvena organizacija ne preporučuje ograničenja u međunarodnom prometu ljudi i robe.

Figure 1. Countries, territories or areas with reported confirmed cases of COVID-19, 22 February 2020

Situacija u Italiji , 22.2.2020.

https://www.ansa.it/canale_saluteebenessere/notizie/sanita/2020/02/22/coronavirus_34366fe5-668c-4eaf-ba39-cd92e1d412b0.html

Postupci nakon putovanja

Za osobe koje su doputovale iz rizičnih/područja zahvaćenih epidemijom provodi se aktivni zdravstveni nadzor epidemiološke službe.

aktivni zdravstveni nadzor se sastoji od javljanja zdravstvenog stanja teritorijalno nadležnom epidemiologu (telefonski) u samoizolaciji na temelju riješenja graničnog sanitarnog inspektora o podvrgavanju zdravstvenom nadzoru.

Ukoliko ste putovali u zahvaćeno područje i nemate simptome bolesti, molimo da informacije koje vas zanimaju zatražite od nadležnih dežurnih epidemiologa.

Brojeve telefona možete naći na stranici Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo: www.hzjz.hr

OSOBE BEZ SIMPTOMA – IZLOŽENE RIZIKU

Za osobe bez simptoma bolesti koji ispunjavaju epidemiološke kriterije provodi se aktivni zdravstveni nadzor (javljanje teritorijalno nadležnom epidemiologu) kroz 14 dana uz samoizolaciju kod kuće na temelju rješenja graničnog sanitarnog inspektora radi praćenja pojave simptoma respiratorne bolesti i to za:

- osobe koje su kontakti oboljelog (bliski ili površni) od koronavirusa (potvrđena infekcija, započinje već i kod postavljanja sumnje na infekciju)
- osobe koje su unazad 14 dana boravile u zahvaćenim području

Postupci provjeravanja putnika koji ulaze u Hrvatsku definirani su na način da se osigura najveća moguća zaštita zdravlja stanovništva i putnika uz minimalno ometanje međunarodnog prometa.

Za osobe koje su bliski kontakt oboljelog od koronavirusa (izloženost visokog rizika) predviđen je aktivni zdravstveni nadzor (svakodnevno mjerenje temperature i javljanje teritorijalno nadležnom epidemiologu) kroz 14 dana uz samoizolaciju kod kuće.

Nadzor u samoizolaciji kod kuće.

Ako je nužan izlazak iz kuće, koristiti kiruršku masku i što kraće boraviti izvan kuće. Izbjegavati javni prijevoz i sva okupljanja s većim brojem ljudi. Ukućani ne trebaju biti u samoizolaciji. Osoba prati svoje zdravstveno stanje i u slučaju pojave simptoma odmah se javiti telefonom nadležnom epidemiologu

U bliskih kontakata osobe s potvrđenom COVID-19 koji nemaju nikakve znakove bolesti rutinski se ne provodi testiranje na novi koronavirus. Razlog tome je što negativni nalaz testiranja u takvoj asimptomatskoj fazi ne isključuje infekciju. Stoga se testiranje na SARS-CoV-2 provodi samo u slučaju postavljene sumnje na COVID-19 tj. kada se zadovolje klinički i epidemiološki kriteriji bolesti.

Dolazak iz zahvaćenih područja ili površan kontakt s oboljelim (sve što ne obuhvaća bliski kontakt)

Za osobe koje su unazad 14 dana boravile u zahvaćenom području provodi se aktivni zdravstveni nadzor (javljanje zdravstvenog stanja teritorijalno nadležnom epidemiologu prema adresi stanovanja) u samoizolaciji na temelju rješenja graničnog sanitarnog inspektora o podvrgavanju zdravstvenom nadzoru. Nadzor traje 14 dana od napuštanja zahvaćenog područja sa uspostavljenom ili lokaliziranom transmisijom novog koronavirusa.

Nadzor u samoizolaciji kod kuće.

Ako je nužan izlazak iz kuće, koristiti kiruršku masku i što kraće boraviti izvan kuće. Izbjegavati javni prijevoz i sva okupljanja s većim brojem ljudi. Ukućani ne trebaju biti u samoizolaciji. Osoba prati svoje zdravstveno stanje i u slučaju pojave simptoma odmah se javiti telefonom nadležnom epidemiologu

Procjena rizika za putovanja

US CDC has issued the following travel guidance related to COVID-19:

China Level 3, Avoid Nonessential Travel last updated February 22;

Japan Level 2, Practice Enhanced Precautions last updated February 22;

South Korea Level 2, Practice Enhanced Precautions issued February 22

Hong Kong Level 1, Practice Usual Precautions issued February 19.

Svjetska zdravstvena organizacija i dalje ne preporučuje ograničenja u međunarodnom prometu ljudi i robe.

Simptomi

Najčešće zabilježeni simptomi su oni slični gripi (povišena tjelesna temperatura, kašalj, otežano disanje, šmrcanje, opća slabost, bolovi u mišićima, umor). U težim slučajevima javlja se teška upala pluća, sindrom akutnog otežanog disanja, sepsa i septički šok koji mogu uzrokovati smrt pacijenta. Osobe koje boluju od kroničnih bolesti podložnije su težim oboljenjima. Nema cjepiva niti posebno liječenje za ovu bolest. Liječenje je suportivno - liječe se simptomi (npr. povišena temperatura), po potrebi pruža njega tako da se daje pomoćna terapija i praćenje, npr. terapija kisikom, infuzija i antiviralni lijekovi, pomaže funkcija disanja, rada bubrega i sl., što može biti vrlo učinkovito kod zaraženih osoba.

Inkubacija: Prema raspoloživim podacima, inkubacija COVID-19 iznosi 2 do 14 dana, s medijanom 5-6 dana.

Sumnja na bolest koju uzrokuje novi koronavirus/definicija slučaja

Osobe sa simptomima akutne respiratorne infekcije (nagli početak barem jednog od slijedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj, grlobolja, kratak dah) uz ispunjene epidemiološke kriterije (putovanje u zahvaćena područja).

Postavljanje sumnje na COVID-19:

epidemiološki kriteriji za postavljanje sumnje na COVID—19

- **unazad 14 dana** boravak u Kini i Italji (Lombardija, Veneto, Pijemont, Emilia-Romagna - nakon 13. veljače), Južnoj Koreji, Singapuru, Japanu, Hong Kongu, Iranu

Sumnja na infekciju COVID-19 postavlja se u slučaju kad su zadovoljeni sljedeći kriteriji:

1. Akutna respiratorna infekcija (barem jedan od sljedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj, kratak dah) bez obzira zahtijeva li hospitalizaciju

I

2. tijekom zadnjih 14 dana prije početka simptoma barem jedan od sljedećih epidemioloških kriterija:

- Bliski kontakt¹ s potvrđenim ili vjerojatnim slučajem COVID-19 oboljenja odnosno SARS-CoV-2 infekcije

II

- boravak u zahvaćenom području*

¹ Bliski kontakt uključuje sljedeće:

- Izravan fizički kontakt s oboljelim

- Boravak u blizini oboljeloga na udaljenosti manjoj od 1 metar u trajanju duljem od 15 minuta
- Izloženost u zdravstvenoj ustanovi, uključujući direktnu skrb za oboljele od COVID-19, rad sa zdravstvenim radnicima zaraženim s novim koronavirusom, posjet bolesnicima ili boravak u istom bliskom okruženju s oboljelim od COVID-19 bez korištenja osobne zaštitne opreme
- Rad u neposrednoj blizini ili dijeljenje istog zatvorenog prostora (kao što su učionice, poslovni uredi, čekaonice, dvorane za sastanke i drugi zatvoreni prostori) s oboljelim od COVID-19 na udaljenosti manjoj od dva metra u trajanju duljem od 15 minuta
- Putovanje zajedno s oboljelim od COVID-19 u bilo kojem prijevoznom sredstvu
- Dijeljenje istog kućanstva s oboljelim od COVID-19

*Zaraženim područjima smatraju se slijedeće države i pokrajine:

- Kina,
- Hong Kong,
- talijanske pokrajine Lombardija, Veneto, Emilia Romagna, Pijemont
- Japan,
- Iran,
- Singapur,
- Južna Koreja.

Kriteriji služe kao preporuka/vodič za daljnju obradu i postupanje. Oboljele treba procjenjivati od slučaja do slučaja, konzultirati se sa epidemiološkom službom jer klinička slika i epidemiološka anamneza mogu odstupati ili biti nejasni.

Postupci nakon pojave simptoma

Osobe sa simptomima akutne respiratorne infekcije (nagli početak barem jednog od slijedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj, grlobolja, kratak dah) uz ispunjene epidemiološke kriterije (putovanje u zahvaćena područja). kod kojih zdravstveni djelatnik postavi sumnju na infekciju virusom SARS-CoV-2 (COVID-19), hospitaliziraju se uz primjenu mjera izolacije, dijagnostike i liječenja.

Ukoliko ste bili u bliskom kontaktu s potvrđenim slučajem bolesti koju uzrokuje novi koronavirus - COVID-19 bolesti, imate povišenu tjelesnu temperaturu i simptome od strane gornjeg dišnog sustava (nagli početak barem jednog od sljedećih simptoma: kašalj, grlobolja, kratak dah), možete za daljnje informacije kontaktirati na brojeve telefona:

091/4012-784

091/4012-790

Kontakti oboljelih

Prema kontaktima oboljelih provode se mjere a) aktivan zdravstveni nadzor u trajanju od 14 dana za osobe bez simptoma b) izolacija, dijagnostika i liječenje u osoba sa simptomima (povišena tjelesna temperatura, kašalj, kratak dah)

Kada posumnjati na bolest koju uzrokuje novi korona virus?

nagli početak barem jednog od sljedećih simptoma: kašalj, grlobolja, kratak dah

Važno je naglasiti da pojava navedenih simptoma može samo upućivati da se među ostalim zdravstvenim teškoćama može eventualno raditi i o novom koronavirusu (SARS-CoV-2), ako je osoba doputovala iz područja zahvaćenog epidemijom koje je prema trenutnim podacima (25.2.2020.) kontinentalna Kina, Južna Koreja pokrajine Lombardija i Veneto u Italiji ili bila u kontaktu sa oboljelim osobom sa sumnjom na ili potvrđenom zarazom sa SARS-CoV-2 (COVID-19).

Mjere zaštite u Hrvatskoj

Novosti vezane uz koronavirus i preporuke vodećih međunarodnih zdravstvenih organizacija:

Odlukom Kriznog stožera Ministarstva zdravstva provodi se zdravstveni nadzor nad putnicima koji su doputovali iz zahvaćenih područja, dijagnostika i liječenje oboljelih te obrada bliskih kontakata oboljelih radi pravovremenog liječenja i sprječavanja širenja infekcije.

1. Za osobe bez simptoma bolesti, a koje ispunjavaju epidemiološke kriterije, provodi se aktivni zdravstveni nadzor (javljanje zdravstvenog stanja teritorijalno nadležnom epidemiologu prema adresi stanovanja) kroz 14 dana uz samoizolaciju kod kuće na temelju rješenja graničnog sanitarnog inspektora radi praćenja pojave simptoma respiratorne bolesti. Aktivni zdravstveni nadzor provodi se za:

- osobe koje su bliski kontakti oboljeloga od COVID-19 bolesti (potvrđena infekcija, započinje već i kod postavljanja sumnje na infekciju)
- osobe koje su unazad 14 dana boravile u zahvaćenom području

Postupci provjeravanja putnika koji ulaze u Hrvatsku definirani su na način da se osigura najveća moguća zaštita zdravlja stanovništva i putnika uz minimalno ometanje međunarodnog prometa. Nadzor traje 14 dana od napuštanja zahvaćenog područja sa uspostavljenom ili lokaliziranom transmisijom novog koronavirusa.

U bliskih kontakata osobe s potvrđenom COVID-19 **koji nemaju nikakve znakove bolesti rutinski se ne provodi testiranje na novi koronavirus.** Razlog tome je što negativni nalaz testiranja u takvoj asimptomatskoj fazi ne isključuje infekciju. Stoga se testiranje na SARS-CoV-2 provodi samo u slučaju postavljene sumnje na COVID-19 tj. kada se zadovolje klinički i epidemiološki kriteriji bolesti.

2. **Osobe sa simptomima** akutne respiratorne infekcije (nagli početak barem jednog od slijedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj, grlobolja, kratak dah) uz ispunjene epidemiološke kriterije, kod kojih [zdravstveni djelatnik postavi sumnju na infekciju virusom SARS-CoV-2 \(COVID-19\)](#), hospitaliziraju se uz primjenu mjera izolacije, dijagnostike i liječenja.

Osobe sa simptomima bolesti **moгу doći u bolnicu samo uz prethodan dogovor liječnika s nadležnom bolnicom** nakon što je liječnik postavio sumnju na COVID-19.

Mjere zaštite – građani

Preporuke opće mjere zaštite:

- redovito perite ruke sapunom i vodom ili koristite dezinficijens na bazi alkohola
- kada kašljete i kišete prekrijte usta i nos papirnatom maramicom i poslije ju odbacite u koš za otpad te operite ruke
- izbjegavajte bliski kontakt s osobama koji imaju simptome infekcije dišnih putova, imaju povišenu temperaturu i kašlju

Tijekom prethodnih epidemija zbog drugog koronavirusa (Respiratorni sindrom Bliskog Istoka (MERS)) i teški akutni respiratorni sindrom (SARS), prijenos s čovjeka na čovjeka dogodio se putem kapljica, kontakta i materijala na kojima se može prenijeti virus, sugerirajući da način prijenosa COVID-19 može biti slični. Osnovni principi za smanjenje općeg rizika od prijenosa akutnih respiratornih infekcija uključuju sljedeće:

Izbjegavajte bliski kontakt s osobama koje pate od akutnih respiratornih infekcija.

- Često pranje ruku, posebno nakon izravnog kontakta sa bolesnim ljudima ili njihovom okolinom.
- Izbjegavanje nezaštićenog kontakta s domaćim ili divljim životinjama.
- Osobe sa simptomima akutne respiratorne infekcije trebale bi prakticirati slijedeću zaštitu: održavati udaljenost kada kašlju, prekrivati kašalj i kihanje jednokratnim tkivima ili odjećom i oprati ruke.
- Unutar zdravstvenih ustanova potrebno je poboljšati standardne prakse prevencije i kontrole infekcija u bolnicama, posebno u hitnim odjeljenjima.

Mjere zaštite – putnici

Ako boravite u Kini ili putujete:

- o izbjegavajte tržnice i mjesta gdje se drže žive ili mrtve životinje;
- o izbjegavajte doticaj sa životinjama, njihovim izlučevinama ili izmetom.
- o gdje god putujete, pridržavajte se općih pravila o higijeni ruku i hrane.

Svjetska zdravstvena organizacija nema specifične zdravstvene preporuke za putnike, osim već opisanih: u slučaju pojave simptoma koji asociraju na respiratornu bolest tijekom ili nakon putovanja, putnici trebaju potražiti zdravstvenu pomoć i dati podatke o svojem kretanju koje je prethodilo pojavi simptoma.

Ako se simptomi jave tijekom boravka u avionu, najvažnije je obavijestiti stjuardesu/stjuarda, koji će postupati prema unificiranim pravilima aviokompanija.

Zaštitne maske

Zdrave osobe u svakodnevnom životu ne trebaju nositi zaštitnu masku. Masku trebaju nositi oboljeli da ne šire zarazu, neki kronični bolesnici kojima će to preporučiti liječnik te zdravstveni radnici koji skrbe o oboljelima.

Medicinske maske ili kirurške maske namijenjene su ponajprije zdravstvenom osoblju koje obavlja neki medicinski zahvat na pacijentu, a kako bi spriječile širenje bakterija iz usta i nosa osobe koja nosi masku - dakle, prijenos sa zdravstvenog stručnjaka na bolesnika - te kako bi se spriječilo prskanje iz rane.

Maske se u Aziji sve češće koriste kao zaštita od zagađenog zraka, iako se tada koriste posebne maske s filtrom za zrak. Posljednjih godina sve se češće mogu vidjeti i na ulicama Indije, Tajlanda, Indonezije i Malezije zbog sve veće prisutnosti smoga.

Postoji nekoliko vrsta zaštitnih maski koje se razlikuju sposobnošću zaštite. Obične, jednokratne kirurške maske namijenjene su zaštiti pacijenta od aerosola iz daha osobe koja obavlja zahvat te istodobno zaštititi usta i nosa osobe koja nosi masku. Najčešće su troslojne, izrađene od celuloze, polipropilena i poliestera. Kvaliteta maske određuje se standardom, odnosno na našem tržištu europskom normom EN koja određuje djelotvornost filtracije bakterija u oba smjera maske (iznutra prema van i obrnuto).

Za zaštitu od bakterija, virusa, spora i gljivica, od lebdećih čestica smoga i prašine ili od dima koriste se maske sa zaštitnim filtrom. Često ih nazivaju respiratornim maskama i ovisno o sposobnosti zadržavanja čestica nose oznaku: EN 149 i podoznake FFP1 (zadržava 80% čestica), FFP2 (94% čestica) ili FFP3 (98 % čestica). No kako je pod tim maskama disanje ipak malo otežano, starije osobe, bolesnici s kroničnim dišnim bolestima, bolestima srca i trudnice prije primjene maske trebali bi se savjetovati s liječnikom o pravilnom nošenju takve maske. Kako bi maska bila učinkovita, važno je njezino pravilno stavljanje i skidanje. Medicinsko osoblje ima vrlo preciznu proceduru stavljanja i skidanja maske koja se mora apsolutno poštovati kako bi njezina primjena bila učinkovita. U svakodnevnom životu ta je procedura ipak pojednostavljena. Najprije treba biti siguran koja strana maske je vanjska, a koja unutarnja. Ruke treba dobro oprati prije stavljanja maske i zatim uhvatiti masku za vezice, postaviti je na lice tako da prekriva nos i usta te pričvrstiti vezice (ili ih staviti oko uha) tako da maska bude što više uz lice. Pri skidanju treba paziti na to da se ne dodiruje vanjski sloj maske pa je opet najbolje to učiniti tako da se maska drži za vezice. Kad se maska navlaži od disanja, treba je zamijeniti jer vlaga omogućuje dodatno lijepljenje čestica. Jednokratne maske namijenjene su za jedno nošenje pa se jednom korištena maska treba baciti (po mogućnosti u posebnu vrećicu koja se veže prije odlaganja u smeće), a ruke nakon njezina skidanja odmah dobro oprati. Osim toga, treba imati na umu da maske često daju lažnu sigurnost te da, kao i inače, treba što je više moguće izbjegavati dodirivanje lica rukama.

U vrijeme sezone gripe ili aktualne zaraze novim koronavirusom stav je stručnjaka da maske neće uvijek spriječiti zarazu. Nošenje maske se ponajprije preporučuje osobama koje su zaražene kako bi se širenje zaraze zbog kihanja i kašljanja djelomice spriječilo. Zdrave osobe ne trebaju nositi masku upravo zato što im daje lažni osjećaj sigurnosti pa ljudi zaboravljaju ili zanemaruju opće higijenske mjere: temeljito prati ruke, ne dodirivati lice, posebno usta i nos rukama te koliko je moguće izbjegavati zaražene osobe i općenito mjesta na kojima se okuplja velik broj ljudi. U svakodnevnom nošenju često se zanemaruje pravilno skidanje i stavljanje, a nerijetko se ista maska nosi cijeli dan ili nekoliko dana, što nema smisla jer to pogoduje širenju zaraze.

Dezinfekcija površina

Profesionalna dezinfekcija:

Dezinfekcija površina u javnim površinama (kina, dvorane) – aerosolizacija s dezinficijensom na bazi glutaraldehida 4% (provode Zavodi za javno zdravstvo, propisuje/preporučuje epidemiolog; p

Dezinfekcija u prijevoznim sredstvima (avioni, autobusi i vlakovi, brodovi, avioni- imamo SOP-ove od Zdravstvene ekologije)

Za (ne medicinske) površine koristimo smjernice ECDC :

<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/interim-guidance-environmental-cleaning-non-healthcare-facilities-exposed-2019>

Odgovor za upit građana -. Kako da dezinficira u kućanstvu nakon boravka/kontakta oboljelog površine u kući:

Za čišćenje površina bilo koje sredstvo koje ima biocidne aktivne tvari (npr. Didecildimetilamonij-klorida), dakle tvari na bazi klora i amonijaka, a koje treba upotrebljavati prema uputi – obavezno uz korištenje zaštite (rukavice, maska kod osjetljivijih osoba). Biocidne tvari djeluju: baktericidno (djelovanje ostvareno ostavljanjem sredstava cca. 5 min), fungicidno /sredstvo mora djelovati cca. 15 min, te virucidno (najčešće za virus influence tipa A i virus Herpes simplex uz djelovanje od barem 5 min). Primjer: Sanytol

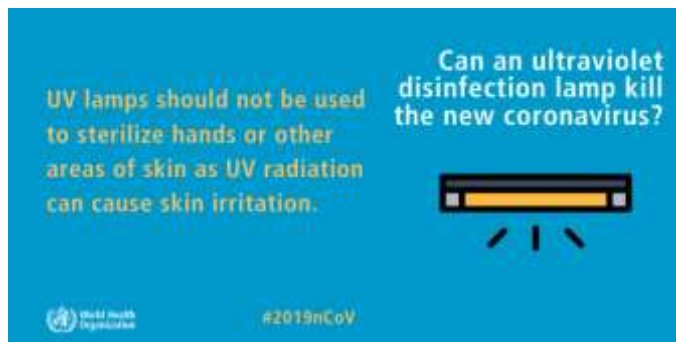
Osjetljivost virusa/koronavirusa na UV

Prema dosadašnjim spoznajama, UV zrake valnih dužina 200-280 nm imaju germicidni učinak. Učinak varira ovisno o vrsti mikroorganizama, a isto tako i o uvjetima u okolišu poput temperature i relativne vlažnosti. Preporučeno vrijeme izlaganja UV svjetlu je najmanje 30 minuta ili duže ako je temperatura ispod 20°C ili iznad 40°C i relativna vlažnost prelazi 60%.

SARS-CoV-2 je ovijeni virus s pozitivnom jednolančanom RNA, kao i ostali koronavirusi, uključujući i SARS i MERS. Budući da je za SARS-CoV dokazana osjetljivost na UVC zrake te toplinu, može se pretpostaviti da će djelovati i na SARS-CoV-2. Međutim, zasad nema istraživanja koja su dokazala učinak UV zraka na viruse unutar kapljica.

Nakon UV zračenja u trajanju od 60 minuta smanjuje se infektivnost SARS koronavirusa u kulturi na nedetektibilnu razinu.

Primjena takve metode mora biti u skladu s preporukama zaštite od UV zračenja (izlaganje kože i sluznica).

Literatura:

Duan, S.-M., Zhao, X.-S., Wen, R.-F., Huang, J.-J., Pi, G.-H., Zhang, S.-X., Han, J., Bi, S.-L., Ruan, L., Dong, X.-P., and SARS Research Team, 2003. Stability of SARS coronavirus in human specimens and environment and its sensitivity to heating and UV irradiation. Biomed Environ. Sci 16, 246–255.

Darnell, M. E. R., Subbarao, K., Feinstone, S. M., & Taylor, D. R. (2004). Inactivation of the coronavirus that induces severe acute respiratory syndrome, SARS-CoV. Journal of Virological Methods, 121(1), 85–91. doi:10.1016/j.jviromet.2004.06.006

https://www.ledinside.com/news/2020/2/uvled_coronavirus

Karantena

I. IZOLACIJA

A: Kućna izolacija

- za sve POTVRĐENE ili VJEROJATNE slučajeve čije medicinsko stanje NE ZAHTIJEVA BOLNIČKO LIJEČENJE

Minimalni kriteriji za kućnu izolaciju:

- 1) Infrastruktura
 - a) Valjani telefon
 - b) Struja
 - c) Grijanje
 - d) Pitka voda
 - e) Kupaonica s valjanim umivaonikom
 - f) Sustav kanalizacije (može i septička jama)
- 2) Smještaj za oboljelog
 - a) Osigurati odvojenu sobu za oboljelog
 - b) Osigurati jednostavan pristup u kupaonicu, a ukoliko u kući postoji više funkcionalnih kupaonica, osigurati jednu kupaonicu samo za oboljelog
- 3) Skrb za oboljelog

- a) Osigurati osobu koja će skrbiti o oboljelom, koja NEMA kroničnih bolesti i nije u visokom riziku od obolijevanja
- b) Osigurati pripremu hrane
- c) Osigurati pranje rublja
- d) Osigurati sredstva za higijenu te osobnu zaštitu: maske, maramice, sredstva za osobnu higijenu
- e) Osigurati odgovarajuću dezinfekciju (vidi npr. Sanytol)
- f) Osigurati odgovarajuće odlaganje otpada – posebna vrećica koja se zatvara i tek onda odlazi u kućni otpad

B: Izolacijska jedinica u zajednici

Za sve osobe koje ne mogu biti izolirane kod kuće ili u bolničkoj izolaciji, treba osigurati izolacijsku jedinicu u zajednici. Kao izolacijska jedinica u zajednici mogu poslužiti zdravstvene ustanove, škole, starački domovi, studentski domovi, hoteli, a ukoliko je potrebno moguće je napraviti i privremene smještaje poput kampova, kontejner naselja i sl.

- 1) Osnovni uvjeti za izolacijsku jedinicu u zajednici
 - a) Da ispunjava sve kriterije javne ustanove
 - b) Valjani telefon
 - c) Struja
 - d) Sustav grijanja, hlađenja i ventilacije
 - e) Pitka voda
 - f) Kupaonica s valjanim umivaonikom
 - g) Sustav kanalizacije i za smještaj otpada
 - h) Sobe za smještaj oboljelih
- 2) Ventilacijske jedinice
 - a) Osigurati sobe sa zasebnim sustavom ventilacije (soba iz koje zrak ne cirkulira u druge dijelove ustanove)
 - b) Ukoliko gore navedeno nije moguće osigurati, potrebno je osigurati ventilaciju koja neće recirkulirati iz soba osoba u karanteni, a protok zraka će se osigurati iz soba osoblja jednosmjerno prema sobama osoba u izolaciji
- 3) Pristupni putevi
 - a) Osigurati da izolacijska jedinica bude u blizini bolnice
 - b) Osigurati parkiralište
 - c) Osigurati jednostavan pristup za dostavu hrane, medicinskih i ostalih pripravaka
 - d) Osigurati pristup za invalide
 - e) Po mogućnosti osigurati izolirani pristup za oboljele
- 4) Posebne jedinice
 - a) Prostor za administraciju
 - b) Prostor za medicinsko osoblje
 - c) Prostor za otpad i nečisto rublje

- d) Prostor za pranje nečistog rublja (bilo na lokaciji ili izvan nje)
- e) Prostor za pripremu hrane (bilo na lokaciji ili izvan nje)

Dodatak:

Kao prioritet pri odabiru IZOLACIJSKE JEDINICE U ZAJEDNICI, naglasak je na sljedećim karakteristikama:

- Odvojene sobe za oboljele ili prostor u kojem se oboljeli mogu izolirati
- Sobe sa zasebnim ventilacijskim sustavom, bez cirkulacije zraka u druge dijelove ustanove
- S kontrolom pristupa kako u samu jedinicu tako i u svaku zasebnu sobu
- Dostupnost pitke vode, kupaoalice s tuševima
- Prostor za pregled oboljelih, liječenje i praćenje
- S kapacitetom za osiguranje osnovnih potreba oboljelih
- Sobe i hodnici koji su prilagođeni dezinfekciji
- S prostorom za osoblje
- S prostorom za odlaganje infektivnog otpada
- S prostorom za prikupljanje nečiste posteljine i rublja
- S jednostavnim pristupom za oboljele i svu potrebnu dostavu

Dodatne karakteristike:

- Prostor za osoblje
- Odgovarajuća ventilacija
- Mogućnost primjene odgovarajućih mjera suzbijanja infekcije
- Dostupnost servisima za hranu i druge potrepštine
- Mogućnost osiguranja okoline koja će poticati socijalno i psihičko blagostanje oboljelih
- Osigurati kontrolu pristupa i ulaza
- Mogućnost osiguranja medicinske skrbi, uključno i hitne procedure
- Mogućnost praćenja zdravstvenog stanja osoblja

II. KARANTENE

A: Kućna karantena

- Osigurati edukativni materijal o samoj bolesti i o važnosti karantene
- Pristup vodi, struji, grijanje/hlađenje, osiguran prostor za otpad
- Osnovne potrepštine (hrana, sredstva za osobnu higijenu, mogućnost pranja nečistog rublja)
- Osigurati dovoljnu količinu lijekova (ukoliko se radi o kroničnom bolesniku)
- Pristup telefonu (kako bi osoba bila dostupna medicinskom osoblju i dr.)
- Pristup medicinskom osoblju
- Pristup hrani

- Osigurati toplomjer, sredstva za skidanje temperature, brojeve telefona na koje će se javljati svakodnevno zdravstveno stanje osobe u karanteni
- Osigurati psihološku podršku osobi u karanteni

B: Karantena u jedinici u zajednici

Za sve one za koje se ne može osigurati kućna karantena (npr. putnici) ili za one čiji smještaj ne zadovoljava uvjete za kućnu karantenu potrebno je osigurati organiziranu karantenu u jedinici u zajednici.

- Odvojene sobe i kupaonice za svakog kontakta
- Osigurati dostavu hrane i svih drugih potrepština
- Osigurati osoblje za praćenje zdravstvenog stanja kontakata, dnevno mjerenje temperature i praćenje respiratornih simptoma
- Osigurati transport za osobe koje razviju simptome
- Osigurati telefon i druge načine na koje ih se može kontaktirati (od strane zdravstvenog osoblja, kako bi svakodnevno javili zdravstveno stanje, za komunikaciju s obitelji)
- Osigurati odlaganje otpada (nema posebnih mjera za odlaganje otpada kontakata u karanteni, sve dok osoba nema nikakvih simptoma bolesti)

Rizici za pisma i pakete/poštanske pošiljke

Predstavljaju li poštanske pošiljke iz Kine opasnost po pitanju novog koronavirusa SARS-CoV-2?

Koronavirusi ne preživljavaju dugo vremena na predmetima kao što su pisma i paketi, te poštanske pošiljke ne predstavljaju rizik za prijenos virusa.

Naputak za mjere zaštite u zdravstvenim ustanovama/za bolesnike i osobe u pratnji

Naputak za zdravstvene ustanove namijenjen bolesnicima i osobama u pratnji

S ciljem zaštite bolesnika i sukladno strategiji prevencije mogućeg širenja virusa COVID-19, lijepo molimo bolesnike, kao i osobe u pratnji, da poduzmu sljedeće osobne mjere zaštite širenja zaraznih bolesti koje se prenose kapljičnim putem:

- ako patite od simptoma (znakova) infekcije dišnog sustava kao što su kašalj, grlobolja i kratak dah te povišena tjelesna temperatura, molimo da do daljnega odgodite (otkažete i ne dođete na dogovoreni termin) tzv. hladni program, odnosno medicinske postupke koji nisu hitni a nisu vezani uz ove navedene simptome; sa svakim bolesnikom će se naknadno dogovoriti najbolje rješenje prilagođeno individualnim potrebama i dijagnozi

- redovito perite ruke sapunom i vodom ili koristite dezinficijens na bazi alkohola
- kada kašljete i kišete prekrijte usta i nos papirnatom maramicom i poslije ju odbacite u koš za otpad te operite ruke
- izbjegavajte bliski kontakt s osobama koje imaju simptome infekcije dišnih putova, imaju povišenu temperaturu i kašlju
- koliko god je moguće smanjite vrijeme boravka u punim čekaonicama na način da pričekate svoj red vani na otvorenom.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Postupci i mjere zaštite u nezdravstvenim radnim kolektivima - Postupci i mjere zaštite u nezdravstvenim radnim kolektivima

Najvažnija mjera je obavijestiti i educirati zaposlenike o samoj bolesti i preporukama/općim mjerama zaštite. Važno je ukazati na potrebu osiguravanja i odvijanja normalnih aktivnosti. Odlaženje na bolovanje osoba bez simptoma šalje pogrešnu poruku, a takva vrsta ponašanja može dovesti do ozbiljnog kolapsa sustava koji bi trebali suportirati zdravstvene djelatnike, oboljele i članove njihovih obitelji. Trenutačna snaga virusa ne govori u prilog širenju panike. Poslodavci, u koliko su to u mogućnosti, trebali bi osigurati uvjete rada koji podrazumijevaju dostatne količine sapuna i jednokratnih ubrusa u sanitarnim čvorovima, redovito čišćenje prostorija dezinficijensima, te organizirati normalno funkcioniranje poslovnih procesa.

UPUTA ZA POSLODAVCE I RADNIKE VEZANO UZ nCoV BOLESTI (COVID-19)

sukladno uputama Verzije 10, od 26.2.2020.

objavljenim na mrežnoj stranici HZJZ

Put prijenosa bolesti i simptomi

Vrlo vjerojatno se bolest prenosi tijekom bliskog kontakta, kapljičnim putem (izravan kontakt s izlučevinama bolesnika) i inhalatorno (udisanjem aerosola koji nastaje pri medicinskim zahvatima u zdravstvenim ustanovama). Nije poznato u kojoj mjeri postoji mogućnost prijenosa zaraze fekalno-oralnim putem (unos kroz probavni sustav prljavim rukama, zagađenom hranom ili vodom), spolnim putem ili putem krvi. Najčešće zabilježeni simptomi su povišena tjelesna temperatura, kašalj, otežano disanje, bolovi u mišićima te umor i opća slabost.

Bliski kontakt uključuje sljedeće:

- Izravan fizički kontakt s oboljelim

Boravak u blizini oboljeloga na udaljenosti manjoj od 1 metar u trajanju duljem od 15 minuta

Izloženost u zdravstvenoj ustanovi, uključujući direktnu skrb za oboljele od COVID-19, rad sa zdravstvenim radnicima zaraženim s novim koronavirusom, posjet bolesnicima ili boravak u istom bliskom okruženju s oboljelim od COVID-19 bez korištenja osobne zaštitne opreme

Rad u neposrednoj blizini ili dijeljenje istog zatvorenog prostora (kao što su učionice, poslovni uredi, čekaonice, dvorane za sastanke i drugi zatvoreni prostori) s oboljelim od COVID-19 na udaljenosti manjoj od dva metra u trajanju duljem od 15 minuta

- Putovanje zajedno s oboljelim od COVID-19 u bilo kojem prijevoznom sredstvu
- Dijeljenje istog kućanstva s oboljelim od COVID-19

Zahvaćena područja

Prema ECDC-u zahvaćena područja sa uspostavljenom ili lokaliziranom transmisijom novog koronavirusa (SARS-CoV-2) su:

Kina, Južna Koreja, pokrajine Italije: Lombardija, Veneto, Pijemont, Emilia-Romagna; Iran, Hong Kong, Japan, Singapur

Sumnja na bolest kod radnika

Ukoliko osoba ima sumnju da je bila u kontaktu sa izvorom koronavirusa te počne pokazivati znakove bolesti dišnog sustava (kašalj, teškoće disanja ili visoku temperaturu), o tome mora obavijestiti stručnjaka zaštite na radu kod poslodavca ili drugu odgovornu osobu poslodavca radi poduzimanja mjera zaštite zdravlja ostalih zaposlenika kod poslodavca te potražiti liječničku pomoć na način da obavijesti svog liječnika obiteljske medicine, dežurnog epidemiologa u nadležnom zavodu za javno zdravstvo ili nadležnu bolnicu te otiđe na pregled prema dogovoru sa liječnikom kako se ne bi zaraza širila dalje. Kod sumnje na bolest radnika uzrokovanu koronavirusom, stručnjak zaštite na radu ili druga odgovorna osoba poslodavca odmah mora kontaktirati nadležnog epidemiologa prema tablici u ovom letku.

Postupanje s oboljelima i njihovim kontaktima

Oboljelima koji dolaze iz zahvaćenih područja neophodna je hospitalizacija i mora ih se tretirati kao zaražene osobe dok se zaraza ne isključi mikrobiološkom obradom.

Za zdrave osobe koje su bliski kontakt oboljeloga od koronavirusa predviđena je samoizolacija kod kuće uz aktivni zdravstveni nadzor (mjerenje temperature, praćenje simptoma i ako se pojave javljanje teritorijalno nadležnom epidemiologu) kroz 14 dana. Ukoliko nije moguće organizirati samoizolaciju kod kuće, neophodan je boravak u organiziranoj karanteni. To je za sada najbliža bolnica u kojoj je organizirana karantena.

Radnicima koji su u samoizolaciji kao i osobama na liječenju, izostanak s radnog mjesta tretira se kao privremena nesposobnost za rad (bolovanje) – na temelju rješenja sanitarnog inspektora ili epidemiologa.

Opće mjere zaštite

U svrhu čim uspješnije prevencije zaraze na radnim mjestima potrebno je:

- održavati udaljenost od najmanje jednog metra između ljudi u razgovoru te prilikom socijalnih interakcija,

- izbjegavati bliski kontakt sa svima koji pokazuju simptome respiratornih bolesti poput kašlja i kihanja
- pridržavati se higijenskih mjera, posebice ako rad zahtijeva kontinuirani kontakt sa drugim osobama tijekom pretežitog dijela ili tijekom cijelog radnog vremena:
 - češće pranje ruku koje obuhvaća pranje sapunom i vodom kroz 20 sekundi uz obaveznu uporabu higijenskog gela na kraju pranja ruku,
 - u situacijama kada nije moguće pranje ruku, održavati higijenu uporabom higijenskog gela koji sadrži 70% alkohola
 - prekrivanje usta i nosa prilikom kašljanja i kihanja kako bi dlanovi ostali čiste (na taj način se sprječava daljnje širenje i kontaminacija) ili kašljanje u papirnatu maramicu koju je odmah potom potrebno baciti u zatvoreni koš za smeće te nakon toga oprati ruke,
- u slučaju lošeg osjećanja, temperature ili kašlja ne dolaziti na posao već se javiti nadležnom liječniku obiteljske medicine.

Stoga je iznimno važno da s rukama koje nisu čiste ne dirate lice ili trljate oči.

Specifične mjere zaštite

Povratak radnika s puta iz zahvaćenih područja, postupanje sa zdravima

Odlukom Kriznog stožera Ministarstva zdravstva provodi se zdravstveni nadzor nad putnicima koji dolaze iz Kine.

Osobe koje dolaze iz područja u kojima je žarište infekcije (Kina, Južna Koreja, Italija _ Veneto i Lombardia i dr.) i koje su **zdrave**, stavljaju se pod zdravstveni nadzor (javljanje zdravstvenog stanja teritorijalno nadležnom epidemiologu) u samoizolaciji na temelju rješenja graničnog sanitarnog inspektora o podvrgavanju zdravstvenom nadzoru.

Osobe koje su bile u kontaktu s njima (članovi obitelji i poslovni osobni kontakti s osobama koje su došle iz područja u kojima je žarište infekcije) mogu se kretati bez ograničenja u školu i na posao

Osobama koje su zdrave, u RH dolaze poslovno ili turistički i ne mogu se staviti u samoizolaciju, kretanje im se ne može ograničiti sve dok ne razviju simptome bolesti. Na temelju rješenja graničnog sanitarnog inspektora moraju javljati zdravstveno stanje nadležnom epidemiologu.

Do daljnjeg se ne preporuča odlazak stanovništva na bilo kakva putovanja u navedena rizična područja.

Napomena

Ove preporuke mogu se promijeniti u skladu s epidemiološkom situacijom!

Ažurirani podaci vezano uz koronavirus, kao i mjere zaštite zdravlja pučanstva svakodnevno se objavljuju na internetskim stranicama Ministarstva zdravstva, HZJZ-a i ECDC-a:

<https://zdravstvo.gov.hr/koronavirus-i-mjere-prevencije/4952>

<https://www.hzjz.hr/medunarodna-istrasivanja/koronavirus-najnoviji-podatci/>

<https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/pitanja-i-odgovori-o-novom-koronavirusu-2019-ncov/>

Informacije na engleskom jeziku dostupne su na mrežnoj stranici <https://zdravstvo.gov.hr/istaknute-teme/koronavirus-i-mjere-prevencije/questions-and-answers-on-novel-coronavirus-2019-ncov/5019> te na mrežnoj stranici ECDC-a i <http://bit.ly/2019nCoV>

Postupci i mjere zaštite u hotelima (hoteljerstvu)/turističkom sektoru

U svim objektima u hotelijerskom i turističkom sektoru važno je provoditi i poštivati opće mjere sprječavanja prijenosa infekcija. Svi djelatnici mogu se štiti poštivanjem općih mjera sprječavanja prijenosa infekcija.

U cijelom hotelu važno je osigurati adekvatni i pravilno funkcionirajući sustav ventilacije. Dostupnost tekuće vode i sapuna u svrhu poštivanja osnovnih higijenskih normi mora biti osigurana.

U hotelu osigurajte laku dostupnost odgovarajućeg potrošnog materijala za sprječavanje infekcija:

- sapun, voda ili alkoholna otopina za dezinfekciju ruku
- toplomjeri
- papirnate maramice
- kirurške maske
- jednokratne rukavice
- vreće za smeće
- tekućine za površinsku dezinfekciju

Turisti, dok god ne pokazuju simptome, nisu prijetnja. Postupanja su adekvatna kao i u razdoblju sezonske gripe. Pojačati treba dezinfekciju zajedničkih prostorija, soba i sanitarnih čvorova, te postaviti obavijest o pripremljenosti hotela na pojavu simptoma u gostiju kojima ih mole da u sumnji kontaktiraju djelatnika hotela koji će:

- Obavijestiti nadležnog liječnika/epidemiologa
- Osigurati izolaciju osobe
- Omogućiti osobi sa simptomima sav potreban komfor: dostavu hrane, lijekova i tekućina, te pružanje zdravstvene skrbi na lokaciji ili u najbližem centru.

Uz takve obavijesti osjećati će se sigurnije i djelatnici i gosti. Informiranje osoblja i opskrba zaštitnim materijalom doprinose organiziranim i mirnim postupcima, čime se sprječavaju situacije širenja panike. Pravilno planiranje, zajedno s učinkovitom prevencijom i informiranjem, osigurat će zdravlje posjetitelja i osoblja, ali i pravilno funkcioniranje objekta.

U ovom trenutku nema ograničenja na rad i primanje gostiju u hotele.

INFORMACIJE O ZDRAVSTVENOM NADZORU

Hrvatska je 3. veljače 2020. uvela zdravstveni nadzor nad osobama koje dolaze iz područja zahvaćenih epidemijom, a koje su unazad 14 dana boravile u zahvaćenom području.

Zdravstveni nadzor ohuhvaća javljanje o zdravstvenom stanju putnika nadležnom epideimiologu (telefonom, a ponekad i izravnim kontaktom) prema mjestu boravka u Hrvatskoj. Kontakti nadležnih epidemiologa, prema županiji, nalazi se na idućem linku: <https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/epidemija-pneumonije-povezana-s-novim-koronavirusom-kina/>

Stranim osobama (koje nemaju sumnju na infekciju) nema potrebe ograničiti kretanje untutar Hrvatske i prema daljnjim odredištima. Svjetska zdravstvena organizacija i dalje ne preporučuje ograničenja u međunarodnom prometu ljudi i robe.

POSTUPAK U SLUČAJU SUMNJE NA SLUČAJ ZARAZE NOVIM KORONA VIRUSOM

U slučaju uočavanja značajki infekcije korona virusom kod posjetitelja hotela, vrijedi sljedeće:

Zdravstveni voditelj hotela ili drugi djelatnik odmah treba kontaktirati nadležnog epidemiologa (prema županiji) kako bi prijavio sumnjivi slučaj i primio upute o potrebnim postupcima.

Detaljnije upute vidi Prilog 3

Postupci i mjere u zatvorskom sustavu

Preporuke za upravitelje/ice kaznenih tijela:

1. Organizirati ispis letka „Psihologija straha od zaraznih bolesti/koronavirusa“ te isti podijeliti svim službenicima i namještenicima kaznenih tijela;
2. Osigurati pojačane mjere higijene (osoba i prostora, s naglaskom na higijeni ruku) kao i održavanje čistoće u kaznenim tijelima te osigurati dovoljnu količinu higijenskih potrepština
3. Intenzivirati savjetodavnu suradnju s mjesno nadležnim zavodima za javno zdravstvo (popis zavoda nalazi se u letku) te sukladno organizacijskim mogućnostima i potrebi održati i preventivne sastanke na predmetnu temu te dogovoriti hodograme postupanja za vaše kazneno tijelo;

Postupci i mjere zaštite u obrazovnom susavu

Studenti

Dolazak stranih studenata i studenti koji su bili u područjima zahvaćenim epidemijom

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Zagreb, 27. 02. 2020. 15h

revidirana verzija sukladno aktualnoj epidemiološkoj situaciji

Preporuka postupanja u sveučilištima i veleučilištima vezano uz studente koji pohađaju nastavu na studijama u Hrvatskoj ili borave u organiziranom smještaju

Specifične mjere zaštite vezano uz nCoV bolesti (COVID-19):

Postupci provjeravanja putnika koji ulaze u Hrvatsku definirani su na način da se osigura najveća moguća zaštita zdravlja stanovništva i putnika uz minimalno ometanje međunarodnog prometa.

Od 24. veljače za studente koje su unazad 14 dana boravili u Kini, Hong Kongu, Japanu, Iranu, Singapuru, Južnoj Koreji te doputovali u Hrvatsku iz talijanskih pokrajina Lombardija, Veneto, Emilia Romagna i Pijemont provodi se u trajanju od 14 dana od napuštanja zahvaćenih područja:

- aktivan zdravstveni nadzor (javljanje zdravstvenog stanja teritorijalno nadležnom epidemiologu prema adresi stanovanja/boravka)
- samoizolacija na temelju rješenja graničnog sanitarnog inspektora o podvrgavanju zdravstvenom nadzoru radi praćenja pojave simptoma respiratorne bolesti.

Nadalje, oni koji su iz navedenih država i pokrajina u Italiji doputovali prije 24. veljače a sveukupno unutar 14 dana, te su razvili respiratorne simptome, nikako ne smiju ići u kolektiv (na nastavu i druge sadržaje) te se odmah trebaju javiti svom izabranom liječniku.

Definicija zahvaćenog područja: Kina, Hong Kong, talijanske pokrajine Lombardija, Veneto, Emilia Romagna i Pijemont, Japan, Iran, Singapur, Južna Koreja.

1. Aktivan zdravstveni nadzor nad **zdravim studentima** koji dolaze iz zahvaćenih područja, a koji u anamnezi ne navode bliski kontakt s oboljelima: **UVIJEK JE U SAMOIZOLACIJI** kod kuće ili u studentskom domu (organiziranom smještaju) **pri čemu ovi studenti mogu živjeti s drugim osobama** (mogu primjerice dijeliti studentsku sobu s drugim studentima).

2. Aktivan zdravstveni nadzor nad **zdravim studentima** (bez znakova bolesti) koji dolaze iz zahvaćenih područja a **koji su bili u bliskim kontaktima s oboljelima: UVIJEK JE U SAMOIZOLACIJI** kod kuće ili u Studentskom domu (organiziranom smještaju), ali pri tome trebaju živjeti sami. Dakle, u studentskom domu je neophodno, kada god je moguće, **organizirati da takav student boravi sam u sobi** te da ne dijeli sobu s drugim studentom. Studentski dom također treba organizirati da student jede u svojoj sobi, a ne u zajedničkom prostoru s drugima, te da ne koristi zajedničke prostorije poput sanitarnih čvorova. Ako ne žive sami ili nikako nije moguće organizirati da sam boravi u studentskoj sobi, neophodan je boravak u ORGANIZIRANOJ KARANTENI.

3. Studente koje dolaze iz zahvaćenih područja a imaju neki od respiratornih simptoma (nagli početak barem jednog od sljedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj i kratak dah) neophodno je tretirati kao zaražene osobe dok se ne isključi zaraza mikrobiološkom obradom, što znači da je **neophodna hospitalizacija**.

Studenti kod kojih se provodi aktivan zdravstveni nadzor u samoizolaciji (točka 1. i 2.) ne pohađaju nastavu za vrijeme trajanja ove mjere zaštite.

S obzirom na epidemiološku situaciju, situacija se brzo može mijenjati, pa se i ove preporuke mogu promijeniti, stoga pratite mrežne stranice HZJZ-a (www.hzjz.hr) i Ministarstva zdravstva na kojima se svakodnevno objavljuju ažurirani podatci vezano uz koronavirus, kao i mjere prevencije:

<https://zdravstvo.gov.hr/koronavirus-i-mjere-prevencije/4952>

<https://www.hzjz.hr/medunarodna-istrazivanja/koronavirus-najnoviji-podatci/>

<https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/pitanja-i-odgovori-o-novom-koronavirusu-2019-ncov/>

Opće mjere zaštite:

Uz navedeno, neophodno je u organiziranom smještaju studenta, na kampusima, studentskim domovima kao i u prostorima gdje se odvija nastava, sanitarnim čvorovima te u prostorima gdje je organizirana prehrana osigurati:

- mogućnost pranja ruku sa sapunom i tekućom vodom te sušenje ruku jednokratnim ručnicima ili korištenje dezinficijensa na bazi alkohola
- izostanak s nastave nastavnim osoblju i studentima koji imaju simptome infekcije dišnih putova, imaju povišenu temperaturu, grlobolju, kratak dah i kašlju
- redovito a najmanje dva puta dnevno provjetravanje prostorija
- poticanje boravka na otvorenom kada god to vremenske prilike dozvoljavaju.

Studente, kao i ostale građane, neophodno je podsjećati na pridržavanje preporuka općih mjera zaštite:

- redovito perite ruke sapunom i vodom ili koristite dezinficijens na bazi alkohola
- kada kašljete i kišete prekrijte usta i nos papirnatom maramicom i poslije ju odbacite u koš za otpad te operite ruke
- izbjegavajte bliski kontakt s osobama koji imaju simptome infekcije dišnih putova, imaju povišenu temperaturu, grlobolju, kratak dah i kašlju.

Preporuka postupanja u odgojno-obrazovnim ustanovama (dječjim vrtićima, školama i đačkim domovima)

<https://mzo.gov.hr/vijesti/preporuka-postupanja-u-odgojno-obrazovnim-ustanovama-specifne-mjere-zastite-vezano-uz-ncov-bolesti-covid-19/3545>

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Zagreb, 27.02.2020., 15h

revidirana verzija sukladno aktualnoj epidemiološkoj situaciji

Preporuka postupanja u odgojno-obrazovnim ustanovama
(dječjim vrtićima, školama i đačkim domovima)

Specifične mjere zaštite vezano uz nCoV bolesti (COVID-19):

Postupci provjeravanja putnika koji ulaze u Hrvatsku definirani su na način da se osigura najveća moguća zaštita zdravlja stanovništva i putnika uz minimalno ometanje međunarodnog prometa.

Od 24. veljače za osobe koje su unazad 14 dana boravile u Kini, Hong Kongu, Japanu, Iranu, Singapuru, Južnoj Koreji te doputovali u Hrvatsku iz talijanskih pokrajina Lombardija, Veneto, Emilia Romagna i Pijemont provodi se u trajanju od 14 dana od napuštanja zahvaćenih područja:

- aktivan zdravstveni nadzor (javljanje zdravstvenog stanja teritorijalno nadležnom epidemiologu prema adresi stanovanja/boravka)
- samoizolacija na temelju rješenja graničnog sanitarnog inspektora o podvrgavanju zdravstvenom nadzoru radi praćenja pojave simptoma respiratorne bolesti.

Nadalje, oni koji su iz navedenih pokrajina u Italiji doputovali prije 24. veljače a sveukupno unutar 14 dana, te su razvili respiratorne simptome, nikako ne smiju ići u odgojno-obrazovne ustanove te se odmah trebaju javiti svom izabranom liječniku.

Definicija zahvaćenog područja: Kina, Hong Kong, talijanske pokrajine Lombardija, Veneto, Emilia Romagna i Pijemont, Japan, Iran, Singapur, Južna Koreja.

1. Aktivan zdravstveni nadzor nad **zdravom djecom i učenicima** koji dolaze iz zahvaćenih područja a koji u anamnezi ne navode bliski kontakt s oboljelima: **UVIJEK JE U SAMOIZOLACIJI** kod kuće ili u đlačkom domu (organiziranom smještaju) **pri čemu ova djeca i učenici mogu živjeti s drugim osobama** (mogu primjerice dijeliti sobu u đlačkom domu s drugim djetetom).

2. Aktivan zdravstveni nadzor nad **zdravim djetetom/učenicom** (bez znakova bolesti) koji dolaze iz zahvaćenih područja a **koji su bili u bliskim kontaktima s oboljelima: UVIJEK JE U SAMOIZOLACIJI** kod kuće ili u đlačkom domu (organiziranom smještaju), ali pri tome trebaju živjeti sami. Dakle, u đlačkom domu je neophodno, kada god je moguće, **organizirati da takav učenik boravi sam u sobi** te da ne dijeli sobu s drugim učenicima. Đlački dom također treba organizirati da takav učenik jede u svojoj sobi, a ne u zajedničkom prostoru s drugima, te da ne koristi zajedničke prostorije poput sanitarnih čvorova. Ako ne žive sami ili nikako nije moguće organizirati da sam boravi u sobi u đlačkom domu, neophodan je boravak u ORGANIZIRANOJ KARANTENI.

3. Djecu i učenike koje dolaze iz zahvaćenih područja a **imaju neki od respiratornih simptoma** (nagli početak barem jednog od sljedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj i kratak dah) neophodno je tretirati kao zaražene osobe dok se zaraza ne isključi mikrobiološkom obradom, što znači da je **neophodna hospitalizacija** u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi.

Djeca i učenici kod kojih se provodi aktivan zdravstveni nadzor u samoizolaciji (točka 1. i 2.) ne pohađaju odgojno-obrazovne ustanove za vrijeme trajanja ove mjere zaštite, jer samoizolacija podrazumijeva boravak u kući odnosno u sobi đlačkog doma (napuštanje kuće odnosno sobe đlačkog doma moguće samo u slučaju prijekne potrebe).

Do daljnjega je preporučljivo odgoditi sve organizirane odlaske djece i učenika u zahvaćena područja, kao i organizirane susrete (primjerice sportska natjecanja) s djecom i učenicima koja dolaze iz zahvaćenih područja.

Putovanja i organiziranja druženja unutar Hrvatske za djecu i učenike i nadalje su moguća, uz uvjet da u navedenom ne sudjeluju djeca s respiratornim simptomima te uz poticanje boravka na otvorenom.

S obzirom na epidemiološku situaciju, situacija se brzo može mijenjati, pa se i ove preporuke mogu promijeniti, stoga pratite mrežne stranice HZJZ-a (www.hzjz.hr) i Ministarstva zdravstva na kojima se svakodnevno objavljuju ažurirani podatci vezano uz koronavirus, kao i mjere prevencije:

<https://zdravstvo.gov.hr/koronavirus-i-mjere-prevencije/4952>

<https://www.hzjz.hr/medunarodna-istrazivanja/koronavirus-najnoviji-podatci/>

<https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/pitanja-i-odgovori-o-novom-koronavirusu-2019-ncov/>

Opće mjere zaštite:

Neophodno je u organiziranom smještaju i boravku učenika, u svim odgojno-obrazovnim ustanovama, u svim prostorima gdje se odvija nastava i boravak djece, sanitarnim čvorovima te u prostorima gdje je organizirana prehrana osigurati:

- mogućnost pranja ruku sa sapunom i tekućom vodom te sušenje ruku jednokratnim ručnicima ili korištenje dezinficijensa na bazi alkohola
- nedolazak u školu i predškolsku ustanovu osoblju, učenicima, djeci i osobama u pratnji koji imaju simptome infekcije dišnih putova, odnosno koji imaju najmanje jedan od sljedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj, grlobolja i kratak dah; **sva ostala djeca i učenici uobičajeno pohađaju odgojno-obrazovne ustanove te sve školske i izvannastavne aktivnosti**
- redovito a najmanje dva puta dnevno provjetravanje prostorija
- poticanje boravka na otvorenom kada god to vremenske prilike dozvoljavaju.

Djecu i učenike, kao i ostale građane, neophodno je podsjećati na pridržavanje preporuka općih mjera zaštite:

- redovito perite ruke sapunom i vodom ili koristite dezinficijens na bazi alkohola
- kada kašljete i kišete prekrijte usta i nos papirnatom maramicom i poslije ju odbacite u koš za otpad te operite ruke
- izbjegavajte bliski kontakt s osobama koji imaju simptome infekcije dišnih putova, odnosno koji imaju najmanje jedan od sljedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj, grlobolja i kratak dah.

Sportska natjecanja - mišljenje

Mišljenje o organiziranim natjecanjima djece:

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Zagreb, 26.02.2020., 15h

Hrvatski školski sportski savez

PREDMET: Preporuka za organizatore natjecanja:

Državnih prvenstava u badmintonu i košarci u Zadru 2.-10. ožujka 2020.

ISF Svjetskog školskog sportskog prvenstva u košarci u Zadru za mlađe od 15 god. od 15-22. ožujka 2020.

- mišljenje, daje se

Trenutna situacije:

Od 24. veljače, za osobe koje su unazad 14 dana boravile u Kini, Hong Kongu, Japanu, Iranu, Singapuru, Južnoj Koreji te doputovali u Hrvatsku iz talijanskih pokrajina Lombardija, Veneto, Emilia Romagna i Pijemont provodi se u trajanju od 14 dana od napuštanja zahvaćenih područja:

- aktivni zdravstveni nadzor (javljanje zdravstvenog stanja teritorijalno nadležnom epidemiologu prema adresi stanovanja/boravka)
- u samoizolaciji na temelju rješenja graničnog sanitarnog inspektora o podvrgavanju zdravstvenom nadzoru radi praćenja pojave simptoma respiratorne bolesti.

Osobe koje dolazi iz zahvaćenih područja a **imaju neki od respiratornih simptoma** (nagli početak barem jednog od sljedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj i kratak dah) neophodno je tretirati kao zaražene osobe dok se zaraza ne isključi mikrobiološkom obradom, što znači da je **neophodna hospitalizacija** u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi.

- Definicija zahvaćenog područja: Kina, Hong Kong, , Japan, Iran, Singapur i Južna Koreja te talijanske pokrajine Lombardija, Veneto, Emilia Romagna i Piedmont.

Mišljenje o organiziranim natjecanjima djece:

Do daljnjega je preporučljivo odgoditi sve organizirane odlaske djece i učenika u zahvaćena područja, kao i organizirane susrete (primjerice sportska natjecanja) s djecom i učenicima koja dolaze iz zahvaćenih područja.

Putovanja i organiziranja druženja unutar Hrvatske za djecu i učenike i nadalje su moguća, uz uvjet da u navedenom **ne sudjeluju djeca kao niti odrasle osobe u svojstvu natjecatelja ili organizatora ako imaju respiratorne simptome (jedan ili više simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj, grlobolja i kratak dah)**. U organiziranju ovakvih događanja neophodno je poticanje boravka na otvorenom i dosljedno primjenjivanje općih mjera zaštite od širenja zaraznih bolesti.

No situacija se brzo može mijenjati s obzirom na epidemiološku situaciju, te se ove preporuke mogu promijeniti, stoga molim pratite web stranice HZJZ-a (www.hzjz.hr) i Ministarstva zdravstva na kojima se svakodnevno objavljuju ažurirani podaci vezano uz coronavirus, kao i mjere prevencije:

<https://zdravstvo.gov.hr/koronavirus-i-mjere-prevencije/4952>
<https://www.hzjz.hr/medunarodna-istrasivanja/koronavirus-najnoviji-podatci/>
<https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/pitanja-i-odgovori-o-novom-koronavirusu-2019-ncov/>

Opće mjere zaštite:

Neophodno je u organiziranom smještaju i boravku učenika, u svim prostorima gdje borave djeca/natjecatelji i organizatori, sanitarnim čvorovima te u prostorima gdje je organizirana prehrana, osigurati:

- mogućnost pranja ruku sa sapunom i tekućom vodom te sušenje ruku jednokratnim ručnicima ili korištenje dezinficijensa na bazi alkohola.

Djecu i učenike kao i ostale građane neophodno je podsjećati na pridržavanje preporuka općih mjera zaštite:

- redovito perite ruke sapunom i vodom ili koristite dezinficijens na bazi alkohola
- kada kašljete i kišete prekrijte usta i nos papirnatom maramicom i poslije ju odbacite u koš za otpad te operite ruke

- izbjegavajte bliski kontakt s osobama koji imaju simptome infekcije dišnih putova, odnosno koji imaju najmanje jedan od sljedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj, grlobolja i kratak dah

Preporuka postupanja u ustanovama socijalne skrbi

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Zagreb, 27.02.2020., 14.30 h

Prva verzija

Preporuka postupanja u ustanovama socijalne skrbi

Specifične mjere zaštite vezano uz nCoV bolesti (COVID-19):

Postupci provjeravanja putnika koji ulaze u Hrvatsku definirani su na način da se osigura najveća moguća zaštita zdravlja stanovništva i putnika uz minimalno ometanje međunarodnog prometa.

Od 24. veljače za osobe koje su unazad 14 dana boravile u Kini, Hong Kongu, Japanu, Iranu, Singapuru, Južnoj Koreji te doputovali u Hrvatsku iz talijanskih pokrajina Lombardija, Veneto, Emilia Romagna i Pijemont provodi se u trajanju od 14 dana od napuštanja zahvaćenih područja:

- aktivan zdravstveni nadzor (javljanje zdravstvenog stanja teritorijalno nadležnom epidemiologu prema adresi stanovanja/boravka)
- samoizolacija na temelju rješenja graničnog sanitarnog inspektora o podvrgavanju zdravstvenom nadzoru radi praćenja pojave simptoma respiratorne bolesti.

Nadalje, oni koji su iz navedenih pokrajina u Italiji doputovali prije 24. veljače a sveukupno unutar 14 dana, te su razvili respiratorne simptome odmah osigurati liječnička pomoć (izabrani liječnik, epidemiolog ili drugi liječnik u kontaktu s ustanovom).

Definicija zahvaćenog područja: Kina, Hong Kong, talijanske pokrajine Lombardija, Veneto, Emilia Romagna i Pijemont, Japan, Iran, Singapur, Južna Koreja.

1. Aktivan zdravstveni nadzor nad **osobama u skrbi (štićenik)** koji dolaze iz zahvaćenih područja a koji u anamnezi ne navode bliski kontakt s oboljelima: **UVIJEK JE U SAMOIZOLACIJI** u ustanovi **pri čemu ove osobe u skrbi mogu dijeliti sobu drugim osobama** ali ne mogu napuštati sobi i koristi zajedničke prostorije.

2. Aktivan zdravstveni nadzor nad **osobama u skrbi (štićenik)** bez znakova bolesti koji dolaze iz zahvaćenih područja a **koji su bili u bliskim kontaktima s oboljelima: UVIJEK JE U SAMOIZOLACIJI** u ustanovi ali pri tome trebaju živjeti sami odnosno ne dijeliti sobu s drugim osobama niti napuštati sobu te ne trebaju koristiti zajedničke prostorije. Dakle, u ustanovama je neophodno, kada god je moguće, **organizirati da takav štićenik boravi sam u sobi** te organizirati da takav štićenik jede u svojoj sobi a ne u zajedničkom prostoru s drugima, te da ne koristi zajedničke prostorije poput sanitarnih čvorova. Iznimno te jedino ako u ustanovi nikako nije moguće organizirati da štićenik živi/boravi sam u sobi, neophodan je boravak u ORGANIZIRANOJ KARANTENI.

3. Štićenici koje dolazi iz zahvaćenih područja a **imaju neki od respiratornih simptoma** (nagli početak barem jednog od sljedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj i kratak dah) neophodno je tretirati kao zaražene osobe dok se zaraza ne isključi mikrobiološkom obradom, što znači da je **neophodna hospitalizacija** u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi.

Do daljnjega je neophodno odgoditi sve organizirane odlaske štićenika u zahvaćena područja, kao i susrete s osobama koje dolaze iz zahvaćenih područja.

Putovanja i organiziranja druženja unutar Hrvatske za štićenike i nadalje su moguća, uz uvjet da u navedenom ne sudjeluju štićenici s respiratornim simptomima te uz poticanje boravka na otvorenom.

S obzirom na epidemiološku situaciju, situacija se brzo može mijenjati, pa se i ove preporuke mogu promijeniti, stoga pratite mrežne stranice HZJZ-a (www.hzjz.hr) i Ministarstva zdravstva na kojima se svakodnevno objavljuju ažurirani podaci vezano uz coronavirus, kao i mjere prevencije:

<https://zdravstvo.gov.hr/koronavirus-i-mjere-prevencije/4952>

<https://www.hzjz.hr/medunarodna-istrazivanja/koronavirus-najnoviji-podatci/>

<https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/pitanja-i-odgovori-o-novom-koronavirusu-2019-ncov/>

Opće mjere zaštite:

Neophodno je u ustanovama, u svakom obliku organiziranog smještaja i boravka štićenika, u svim prostorima gdje borave sami ili grupno, sanitarnim čvorovima te u prostorima gdje je organizirana prehrana osigurati:

- mogućnost pranja ruku sa sapunom i tekućom vodom te sušenje ruku jednokratnim ručnicima ili korištenje dezinficijensa na bazi alkohola
- nedolazak u ustanove svih osoba (djelatnika ustanove i osobe koje iz poslovnih razloga posjećuju ustanovu) koji imaju simptome infekcije dišnih putova, odnosno koji imaju najmanje jedan od sljedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, grlobolja, kašalj i kratak dah
- pružanje odgovarajuće liječničke pomoći svim štićenicima koji iskazuju znakove infekcije dišnih putova i drugih zaraznih bolesti uz zaštitu ostalih štićenika od širenja zaraze
- redovito a najmanje dva puta dnevno provjetravati prostorije
- poticanje boravka na otvorenom kada god to vremenski uvjeti dozvoljavaju.

Štićenike i djelatnike ustanova neophodno je podsjećati na pridržavanje preporuka općih mjera zaštite:

- redovito perite ruke sapunom i vodom ili koristite dezinficijens na bazi alkohola
- kada kašljete i kišete prekrijte usta i nos papirnatom maramicom i poslije ju odbacite u koš za otpad te operite ruke
- izbjegavajte bliski kontakt s osobama koji imaju simptome infekcije dišnih putova, odnosno koji imaju najmanje jedan od sljedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj, grlobolja i kratak dah.

Nadalje, sukladno dopisu Ministarstva zdravstva (KLASA: 813-07/20-01/01, URBROJ: 534-01/15-20-05, 27.02.2020.) opravdana je zabrana posjeta u ustanovama u sustavu socijalne skrbi koje pružaju uslugu smještaja djeci, mladima, starijim i nemoćnim osobama.

Je li strah od zaraznih bolesti opravdan?

Strah je jedna od temeljnih emocija ljudi i prihvatljivo je ponekad ga osjećati. Strah, ako je opravdan ima zaštitu funkciju u upozoravanju i pripremi na potencijalnu opasnost. Ponekad je pretjerana razina straha neopravdana, a najčešće se događa zbog nedostatka informacija, krivim uvjerenjima ili pogrešnoj percepciji. Pojava općenito novih i dosad neviđenih situacija, pa tako i novih zaraznih bolesti može izazvati strah i zabrinutost. U tom slučaju može pomoći informiranje, edukacija, odgovorno ponašanje i primjena preporuka o prevenciji i zaštiti.

Prilog 1 Postupanje zdravstvenih djelatnika u slučaju postavljanja sumnje na COVID-19, bolest uzrokovanu novi koronavirusom (SARS—CoV-2)

Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti

Referentni centar za epidemiologiju
Ministarstva zdravstvo Republike Hrvatske
Zagreb, 26. veljače 2020.

Zdravstvenim ustanovama
- svima

Postupanje zdravstvenih djelatnika u slučaju postavljanja sumnje na COVID-19, bolest uzrokovanu novi koronavirusom (SARS—CoV-2)

Hrvatski zavod za javno zdravstvo
Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“

Ove će se upute redovno znanavljati u skladu s razvojem epidemiološke situacije.
Verzija 10, 26. veljače 2020.

Dana 31. 12. 2019. kineske vlasti su objavile da je zabilježeno grupiranje oboljelih od upale pluća u gradu Wuhan, Hubei provincija u Kini. Oboljeli su razvili simptome povišene temperature, kašlja i otežanog disanja s radiološkim nalazom infiltrata obostrano na plućima. Prvi slučajevi oboljelih zabilježeni su početkom prosinca, a epidemiološki su bili povezani s boravkom na gradskoj tržnici Huanan Seafood Wholesale Market, veleprodajnom tržnicom morskih i drugih živih životinja.

Kao uzročnik početkom siječnja identificiran je novi *tip koronavirusa, službeno nazvan SARS-CoV-2, s obzirom da* , kao i SARS-CoV, pripada rodu *Betacoronavirusa* i to podrodu *Sarbecovirusa*. Bolest koju uzrokuje SARS-CoV-2 nazvana je koronavirusna bolest 2019, kratica COVID-19 (eng. Coronavirus disease 2019).

U cilju suzbijanja i sprječavanja širenja epidemije, kineske vlasti su, uz zatvaranje spomenute tržnice poduzele niz mjera, uključujući uvođenje karantene u Wuhanu i drugim gradovima Kine, ograničavanje međunarodnog zračnog prijevoza, ali i onog unutar same Kine, kao i restrikciju drugih oblika javnog transporta te provođenje mjera masovne dezinfekcije javnih površina i prostora.

Epidemija COVID-19 se brzo proširila i na druge kineske pokrajine, ali i izvan Kine. Tako su oboljeli do sada zabilježeni u tridesetak država na području Jugoistočne Azije, Zapadnog Pacifika, Australije, Europe, Sjeverne Amerike i Afrike. Broj oboljelih se mijenja iz dana u dan,

kao i broj osoba s teškom kliničkom slikom i broj umrlih. Najnoviji podaci o broju oboljelih i umrlih dostupni su na mrežnim stranicama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (<https://www.hzjz.hr/medunarodna-istrazivanja/koronavirus-najnoviji-podatci/>) odnosno Europskog centra za suzbijanje i sprječavanje bolesti (ECDC) (<https://www.ecdc.europa.eu/en/novel-coronavirus-china>).

Zbog brzine širenja epidemije i velikog broja nepoznanica vezanih za SARS-CoV-2, Svjetska zdravstvena organizacija je 30. siječnja 2020. proglasila epidemiju COVID-19 javnozdravstvenom prijetnjom od međunarodnog značaja (PHEIC).

U svim ovim područjima/zemljama intenzivno se provode mjere rane detekcije oboljelih i njihovog adekvatnog medicinskog zbrinjavanja, kao i utvrđivanja kontakata i provođenja zdravstvenog nadzora nad njima u trajanju od 14 dana od zadnjeg kontakta s oboljelim odnosno napuštanja područja sa uspostavljenom lokalnom transmisijom virusa.

Unatoč spominjanju nekih vrsta životinja (šišmiši, zmije, ljuskavci i dr.) kao mogućem rezervoaru i izvoru zaraze za prvooboljele, još uvijek nije utvrđeno o kojim se životinjama radi. Međutim, epidemija se nalazi u fazi kada se virus relativno brzo i lako širi među ljudima u Kini i izvan Kine. Iako je način i opseg prijenosa SARS-CoV-2 virusa s čovjeka na čovjeka još uvijek predmet intenzivnog istraživanja, čini se da dominira prijenos kapljičnim i kontaktnim putem, a vjerojatno i zrakom. U kojoj mjeri inficirane osobe tijekom inkubacije ili s asimptomatskom SARS-CoV-2 infekcijom pridonose širenju virusa za sada nije poznato, ali se iz predostrožnosti preporuča izolacija takvih osoba do negativizacije njihovih nalaza (dva negativna rezultata u razmaku od najmanje 24 sata).

Prema raspoloživim podacima, inkubacija COVID-19 iznosi 2 do 14 dana, s medijanom 5-6 dana. Za sada postoje ograničena saznanja o punom spektru kliničke slike oboljelih, iako su najčešće zabilježeni simptomi povišena tjelesna temperatura, kašalj, otežano disanje, bolovi u mišićima te umor i opća slabost. Teža klinička slika i potreba intenzivnog liječenja češća je u osoba starije životne dobe, kao i u onih osoba koje imaju komorbiditete. Postojeća klinička zapažanja upućuju da bolest često započinje blažim prodomima, a do pogoršanja dolazi u drugom tjednu bolesti.

Nema cjepiva niti specifičnog lijeka. Liječenje je suportivno.

U svrhu pravovremenog postavljanja sumnje i detekcije oboljelog sa COVID-19, svaki zdravstveni djelatnik u primarnom kontaktu s pacijentom koji ima znakove akutne respiratorne bolesti treba postaviti pitanje o:

- nedavnom putovanju u područja zahvaćenom COVID-19 epidemijom,
- kontaktu sa oboljelima od COVID-19.

Sumnja na infekciju COVID-19 postavlja se u slučaju kad su zadovoljeni sljedeći kriteriji:

3. Akutna respiratorna infekcija (barem jedan od sljedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj, kratak dah) bez obzira zahtijeva li hospitalizaciju

I

4. tijekom zadnjih 14 dana prije početka simptoma barem jedan od sljedećih epidemioloških kriterija:

- Bliski kontakt¹ s potvrđenim ili vjerojatnim slučajem COVID-19 oboljenja odnosno SARS-CoV-2 infekcije

ILI

- boravak u zahvaćenom području*

¹ Bliski kontakt uključuje sljedeće:

- Izravan fizički kontakt s oboljelim
- Boravak u blizini oboljeloga na udaljenosti manjoj od 1 metar u trajanju duljem od 15 minuta
- Izloženost u zdravstvenoj ustanovi, uključujući direktnu skrb za oboljele od COVID-19, rad sa zdravstvenim radnicima zaraženim s novim koronavirusom, posjet bolesnicima ili boravak u istom bliskom okruženju s oboljelim od COVID-19 bez korištenja osobne zaštitne opreme
- Rad u neposrednoj blizini ili dijeljenje istog zatvorenog prostora (kao što su učionice, poslovni uredi, čekaonice, dvorane za sastanke i drugi zatvoreni prostori) s oboljelim od COVID-19 na udaljenosti manjoj od dva metra u trajanju duljem od 15 minuta
- Putovanje zajedno s oboljelim od COVID-19 u bilo kojem prijevoznom sredstvu
- Dijeljenje istog kućanstva s oboljelim od COVID-19

*Zaraženim područjima smatraju se slijedeće države i pokrajine:

- Kina,
- Hong Kong,
- talijanske pokrajine Lombardija, Veneto, Emilia Romagna, Pijemont
- Japan,
- Iran,
- Singapur,
- Južna Koreja.

Kriteriji služe kao preporuka/vodič za daljnju obradu i postupanje. Oboljele treba procjenjivati od slučaja do slučaja, konzultirati se sa epidemiološkom službom jer klinička slika i epidemiološka anamneza mogu odstupati ili biti nejasni.

ECDC donosi definiciju vjerojatnog i potvrđenog slučaja kako slijedi:

Vjerojatan slučaj

Oboljeli sa sumnjom na COVID-19 u kojeg je rezultat testiranja na SARS-CoV-2 neodrediv ili pozitivan test na pan-coronaviruse.

Potvrđen slučaj

Osoba s laboratorijski potvrđenom infekcijom SARS-CoV-2, bez obzira jesu li prisutni klinički simptomi i znakovi.

Kad zdravstveni djelatnik na temelju gore navedenih kriterija postavi sumnju na infekciju SARS-CoV-2, važno je pravilno klinički zbrinuti oboljelog te provesti potrebnu dijagnostičku obradu.

Daljnji postupak ovisi i o tome gdje je postavljena sumnja na COVID-19 (ambulanta primarne zdravstvene zaštite, bolnica i sl.) i težini kliničke slike oboljelog.

1. Ako sumnju postavlja liječnik PZZ, oboljelog treba **uputiti u u Kliniku za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ (područje Zagreba) ili teritorijalno nadležne regionalne zdravstvene ustanove, koje su prijavile mogućnost izolacije bolesnika i imaju infektološke klinike/odjele/službe.**

Bolesnika je prije upućivanja na pregled/premještaj potrebno **najaviti telefonom** dežurnom liječniku (nadslužbi) u Klinici/odjelu/, ne uvoditi ga u čekaonicu, već ga, u dogovoru sa dežurnim osobljem, **direktno uvesti u ambulantu za izolaciju**. Ovisno o težini kliničke slike, dogovara se po potrebi premještaj oboljelog u Kliniku za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“.

2. **Uzorke oboljele osobe sa sumnjom na COVID-19 šalju se u laboratorij Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ uz prethodnu najavu na navedeni kontakt telefon:**

- 01/2826-283 tijekom radnog vremena (ponedjeljak – petak)
- 091/4012-687 izvan gore navedenog vremena

- Klinički materijal za dokazivanje infekcije s SARS-CoV-2:

a. Gornji dišni putevi

- Bris nazofarinksa i orofarinksa
- Aspirat nazofarinksa

b. Donji dišni putevi:

- Bronhoalveolarni lavat (BAL)
- Sputum
- Traheobronhalni aspirat

c. Serum

- Uzorkovanje:

- Aspirati, sputum i BAL se prikupe u sterilnim posudicama za urin ili stolicu
- Oba brisa nazo- i orofarinksa se **zajedno** stavljaju u tekući medij (Hanks medij ili sterilna fiziološka otopina). Koristiti što manju količinu tekućeg medija, ali tako da vršni dijelovi briseva budu u potpunosti uronjeni u medij.

Napomena: Koristiti samo plastične štapiće sa sintetskim vlaknima (npr. najlon) za uzimanje brisa. Korištenje drvenih štapića i pamučne vate može rezultirati lažno negativnim nalazima.

- Krv vadite u „vacutainer“ bez anti-koagulansa i tako pošaljite. Serum nemojte odvajati.

- Svi uzorci moraju biti označeni imenom pacijenta, tipom uzorka i datumom uzimanja uzorka.

- Posudice se dobro zatvore i zajedno s upijajućim materijalom (papirnati ručnici ili staničevina) se sprema unutar ziplock vrećice. Ziplock vrećice se potom stave u čvrstu posudicu.

- Uzroci se do slanja čuvaju na +4°C. Uzorak se šalje na „plavom ledu“ (pingvini) i unutar 48 h od uzorkovanja moraju stići u dijagnostički laboratorij.

- Upute za pakiranje i slanje uzoraka se mogu pogledati na web-stranicama:

<http://www.bfm.hr/page/koronavirus> i
https://www.youtube.com/watch?v=z2b6dHiVS6U&feature=emb_title .

- Kako je dinamika infekcije još uvijek nepoznata preporuča se slanje što više mogućih, gore navedenih uzoraka. Ne preporuča se slanje samo uzoraka gornjih dišnih puteva.

- Adresa slanja:

Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“
Jedinica za znanstvena istraživanja
Mirogojska 8
10000 Zagreb

Uz uputnicu molim poslati kratki ispunjeni upitnik dostupan na web stranici Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“. Pacijenti moraju zadovoljavati kliničke i epidemiološke kriterije. Bez ispunjenog uputnika neće se raditi dijagnostika.

Zadnja ažurirana verzija dijagnostičkih uputa je dostupna na web stranici Klinike:
www.bfm.hr

3. Odmah po postavljanju sumnje, liječnik treba telefonom obavjestiti epidemiologa Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo na broj 01 / 46 83 004 ili na mobitel pripravnosti 098 22 77 53 dostupan 24 sata 7 dana u tjednu, ispuniti prvi dio anketnog obrasca i poslati ga u Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Epidemiolog HZJZ-a odmah će telefonski obavijestiti teritorijalno nadležnog epidemiologa koji će poduzeti mjere identifikacije kontakata sa svrhom daljnjeg zdravstvenog nadzora.

Preporuke o mjerama prevencije i suzbijanja širenja zaraze u zdravstvenim ustanovama u slučaju postavljanja sumnje na novi koronavirus (SARS-CoV-2)

S obzirom da putovi prijenosa SARS-CoV-2 nisu do kraja razjašnjeni, preporuča se primjena mjera predostrožnosti u slučaju postavljanja sumnje na SARS-CoV-2.

Oboljelom pod sumnjom na COVID-19 treba staviti kiruršku masku, smjestiti ga u zasebnu prostoriju/sobu i zatvoriti vrata (ako je moguće u sobu za izolaciju oboljelih s infekcijama koje se prenose zrakom). Ukoliko se radi o više bolesnika, preporuča se kohortiranje (prijem i smještaj bolesnika unutar jednog odjela) oboljelih sa potvrđenom COVID-19. Kohortiranje oboljelih sa sumnjom u istoj sobi preporuča se izbjegavati. Eventualno se mogu kohortirati oboljeli sa sumnjom sa istom epidemiološkom anamnezom (izloženost), ali i tada samo ako nema mogućnosti da se odvoje.

Zdravstveni djelatnici trebaju primjenjivati standardne mjere zaštite pri kontaktu s bolesnicima, što podrazumijeva primjenu mjera za sprečavanje infekcija koje se prenose kontaktnim putem (jednokratni ogrtač/pregača, jednokratne rukavice, zaštitne naočale) i zrakom (minimalno kirurške maske, a po mogućnosti FFP2 maske). Kod intervencija koje generiraju aerosol (npr. intubacija, bronhoskopija) koristiti FFP3 masku.

U prilogu nalazi se anketni obrazac za oboljelog kod kojeg se sumnja na bolest uzrokovanu novim koronavirusom. Prvi dio obrasca popunjava liječnik koji je postavio sumnju na COVID-19 bolest, a ostatak obrasca popunjava kliničar koji liječi oboljeloga te ako sumnja udovolji definiciji vjerojatnog ili potvrđenog slučaja, odmah šalje obrazac u HZJZ, koji je dužan sve vjerojatne i potvrđene slučajeve u roku od 24 sata prijaviti u SZO i ECDC uključujući podatke s obrasca (bez osobnih identifikatora). O načinu slanja obrasca, koji je najpogodniji za kliničara, dogovoriti telefonom 01 / 46 83 004 ili na mobitel pripravnosti 098 22 77 53.

Dr. sc. Bernard Kaić, prim. dr. med.
Voditelj Službe za epidemiologiju
zaraznih bolesti

Prilog 2 zdravstveni nadzor - Postupanje s osobama koje su u zadnjih 14 dana prije ulaska u Hrvatsku boravile na području zahvaćenom epidemijom COVID-19, bolesti koju izaziva novi koronavirus (SARX-CoV-2): zdravstveni nadzor nad osobama bez simptoma/znakova bolesti i postupak s osobom koja pokazuje simptome/znakove bolesti i njezinim kontaktima

Verzija 7

Krizni stožer
Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske
Zagreb, 28. veljače 2020.

– molim proslijediti svima uključenima

Postupanje s osobama koje su u zadnjih 14 dana prije ulaska u Hrvatsku boravile na području zahvaćenom epidemijom COVID-19 ili bile u kontaktu sa oboljelima od COVID-19,: zdravstveni nadzor nad osobama bez simptoma/znakova bolesti i postupak s osobom koja pokazuje simptome/znakove bolesti i njezinim kontaktima

Verzija 7, 28. veljače 2020.

Osobe koje dolaze iz zemalja i područja u kojima postoji rizik od bolesti uzrokovane novim koronavirusom (SARS-CoV-2), podvrgavaju se zdravstvenom nadzoru u svrhu pravovremenog otkrivanja eventualnog nastanka bolesti i sprječavanja njezinog daljnjeg širenja.

Zdravstveni nadzor je, dakle, mjera koja se primjenjuje na zdrave ljude koji su bili izloženi riziku zaražavanja.

Prema osobama koje imaju znakove bolesti, postupa se na drugi način, koji je u nastavku opisan pod točkom 2. donosno 3.

Trenutno epidemijom zahvaćenim područjem smatra se:

- Kina,
- Hong Kong,
- talijanske pokrajine Lombardija, Veneto, Emilia Romagna, Pijemont
- Japan,
- Iran,
- Singapur,
- Južna Koreja.

Informacije o zahvaćenim područjima će se redovito ažurirati.

1) Zdravstveni nadzor nad zdravim osobama koje ulaze u Hrvatsku, a bile su unazad 14 dana u području zahvaćenom epidemijom novog koronavirusa

- Ako službenik granične policije na temelju pregleda putovnice, dojave putničke agencije ili organizatora prijevoza dozna da u Hrvatsku ulazi putnik ili grupa putnika koji su unazad 14 dana boravili u području zahvaćenom epidemijom novog koronavirusa, obavijestit će o njihovu dolasku graničnog sanitarnog inspektora (iznimka su zdrave osobe pod točkom 1b, putnici u tranzitu).

1a. Postupak s hrvatskim građanima i strancima koji ulaze i ostaju u Hrvatskoj

- Granični sanitarni inspektor i/ili sanitarni inspektor Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata će nakon provedenog anketiranja putem upitnika, a time i potvrde da nisu bolesni i da nisu bili u kontaktu s oboljelim od bolesti uzrokovane novim koronavirusom (SARS-CoV-2) izdati rješenje o podvrgavanju zdravstvenom nadzoru. Granični inspektor i/ili sanitarni inspektor Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata će zatražiti od avioprijevoznika (ako putnik ulazi u Hrvatsku zrakoplovom), popis putnika koji su sjedili u istom redu, redu ispred i iza putnika koji dolazi iz zahvaćenog a za ostala prijevozna sredstva putem vođe puta ili vozača prikupiti kontakt podatke od putnika koji sjede blizu putnika iz zahvaćenog područja.
- Granični sanitarni inspektor i/ili sanitarni inspektor Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata hrvatske građane i strance (zdrave putnike) koji će boraviti u Hrvatskoj uputit će s tim rješenjem epidemiološkoj službi prema mjestu boravka, a koju treba i sam obavijestiti (telefonom i kopijom rješenja). U radno vrijeme se osobu upućuje izravno u nadležnu epidemiološku službu, a izvan radnog vremena kontaktira se nadležni epidemiolog u pripravnosti. Mobiteli epidemiologa u pripravnosti navedeni su u Aneksu 1.
- Nad tim osobama provodi se zdravstveni nadzor na način da se temeljem rješenja jave teritorijalno nadležnom epidemiologu, epidemiolog ih obavijesti da moraju biti u kućnoj samoizolaciji i da ako tijekom 14-dnevnog razdoblja od napuštanja zahvaćenog područja razviju znakove zarazne bolesti dišnog sustava (povišena tjelesna temperatura, kašalj, kratkoća daha) odmah nazovu teritorijalno nadležnog epidemiologa. Zadnji dan zdravstvenog nadzora moraju se obavezno javiti epidemiologu i potvrditi da su zdravi. Ukućani zdravog putnika koji je u kućnoj samoizolaciji nemaju nikakva ograničenja kretanja dok je putnik zdrav. Ako se osoba ne javi sama epidemiologu, epidemiolog će kontaktirati osobu na temelju rješenja graničnog sanitarnog inspektora i/ili sanitarnog inspektora Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata.
- Po isteku 14-dnevnog zdravstvenog nadzora (računajući od datuma napuštanja zahvaćenog područja), teritorijalno nadležni epidemiolog će na temelju kontakta s putnikom na kraju zdravstvenog nadzora poslati izvještaj o provedenom nadzoru i ishodu nadzora Državnom inspektoratu na email helpdesk-zarazne_bolesti@dirh.hr i HZJZ-u na epidemiologija@hzjz.hr i na email inspektora koji je izdao rješenje (e-mail je naveden u samom rješenju) .
- Ako osoba tijekom zdravstvenog nadzora razvije simptome respiratorne bolesti ili povišenu tjelesnu temperaturu, epidemiolog će postupiti u skladu sa sumnjom na COVID-19 bolest uzrokovanu koronavirusom, a njegove/njene kontakte staviti pod zdravstveni nadzor prema Prilogu 1.

1b. Postupak s putnicima u tranzitu – s osobama koje ulaze u Hrvatsku i isti dan izlaze iz Hrvatske

Granični policajac će upitati osobu ima li znakove bolesti (povišenu tjelesnu temperaturu, kašalj, teškoće disanja). Ako osoba nema znakove bolesti, nije potrebno obavještavati nikoga niti je potrebno osobu stavljati pod zdravstveni nadzor.

Ako osoba ima znakove bolesti, obavijestit će graničnog sanitarnog inspektora i/ili sanitarnog inspektora Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata, koji će postupiti u skladu s točkom 2.

1c. Postupak sa strancima koji su na proputovanju kroz Hrvatsku, turistički ili poslovno, koje uključuje minimalno jedno prenoćivanje u Hrvatskoj

- Granični sanitarni inspektor i/ili sanitarni inspektor Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata će nakon provedenog anketiranja putem upitnika, a time i potvrde da nisu bolesni i da nisu bili u kontaktu s oboljelim od bolesti uzrokovane novim koronavirusom (SARS-CoV-2) izdati rješenje o podvrgavanju zdravstvenom nadzoru. Granični inspektor i/ili sanitarni inspektor Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata će, ako se radi o individualnom putniku zatražiti od avioprijevoznika (ako putnik ulazi u Hrvatsku zrakoplovom), popis putnika koji su sjedili u istom redu, redu ispred i redu iza putnika koji dolazi iz zahvaćenog područja, a za ostala prijevozna sredstva putem vođe puta ili vozača prikupiti kontakt podatke od putnika koji sjede blizu putnika iz zahvaćenog područja.
- Granični sanitarni inspektor i/ili sanitarni inspektor Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata strance (zdrave putnike) koji će boraviti u Hrvatskoj uputit će s tim rješenjem epidemiološkoj službi prvog odredišta tog putnika/grupe putnika, a koju treba i sam obavijestiti (telefonom i kopijom rješenja). Osobe upućuje da se jave nadležnom epidemiologu u pripravnosti. Mobiteli epidemiologa u pripravnosti navedeni su u Aneksu 1.
- Ako putnici organizirano putuju i cijelo vrijeme su zajedno, izdat će se grupno rješenje za cijelu grupu putnika (a ne pojedinačno za svakog putnika) i u rješenje upisati kontakt broj vođe puta koji će biti u mogućnosti izvijestiti o zdravstvenom stanju cijele grupe.
- Nad tim osobama provodi se zdravstveni nadzor na način da se temeljem rješenja jave teritorijalno nadležnom epidemiologu one županije u kojoj će prvoj prespavati po ulasku u zemlju i svaki dan tijekom boravka u Hrvatskoj, te izvijeste o svom zdravstvenom stanju. Ako se osoba ne javi sama epidemiologu, epidemiolog će kontaktirati osobu na temelju rješenja graničnog sanitarnog inspektora i/ili sanitarnog inspektora Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata.
- Po završetku zdravstvenog nadzora, ako je osoba/grupa zdrava, epidemiolog šalje izvještaj o provedenom nadzoru i ishodu nadzora Državnom inspektoratu na email helpdesk-zarazne_bolesti@dirh.hr i HZJZ-u na epidemiologija@hzjz.hr i na email inspektora koji je izdao rješenje (e-mail je naveden u samom rješenju).
- Ako osoba tijekom zdravstvenog nadzora razvije simptome respiratorne bolesti ili povišenu tjelesnu temperaturu, epidemiolog će postupiti u skladu sa sumnjom na COVID-19 bolest uzrokovanu koronavirusom, a njegove/njene kontakte staviti pod zdravstveni nadzor prema Prilogu 1.

1d. Postupak sa hrvatskim građanima koji svakodnevno putuju u zahvaćena područja poslom, a stanuju u Hrvatskoj, tzv. dnevne migracije

- Granični sanitarni inspektor i/ili sanitarni inspektor Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata će nakon provedenog anketiranja putem upitnika, a time i potvrde da nisu bolesni i da nisu bili u kontaktu s oboljelim od bolesti uzrokovane novim koronavirusom (SARS-CoV-2) izdati rješenje o podvrgavanju zdravstvenom nadzoru.
- Nad tim osobama provodi se zdravstveni nadzor na način da se temeljem rješenja jave teritorijalno nadležnom epidemiologu, prema mjestu stanovanja. Ako se osoba ne javi sama epidemiologu, epidemiolog će kontaktirati osobu na temelju rješenja graničnog sanitarnog inspektora i/ili sanitarnog inspektora Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata.
- Zdravstveni nadzor ovih osoba nema vremensko ograničenje, tj. traje cijelo vrijeme dok se područje u kojem osoba radi smatra područjem zahvaćenim epidemijom COVID-19 bolesti. Provodi se na način da epidemiolog u prvom kontaktu objasni osobi mjere čuvanja zdravlja u

zahvaćenom području i mjere smanjenja rizika od širenja eventualne infekcije na osobe u kontaktu u Hrvatskoj te obavezu javljanja u slučaju razvoja bolesti.

- Osobi se jasno da do znanja da u slučaju bilo kakvih znakova bolesti dišnih puteva mora ostati kod kuće i javiti se teritorijalno nadležnom epidemiologu telefonom.

1e. Postupak osobama, strancima i hrvatskim građanima koji zbog posla autoprijevoza višekratno dolaze u Hrvatsku radi utovara/istovara robe i napuštaju Hrvatsku isti dan i hrvatskim građanima koji zbog posla autoprijevoza višekratno odlaze u zahvaćena područja

- Granični sanitarni inspektor i/ili sanitarni inspektor Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata će nakon provedenog anketiranja putem upitnika, a time i potvrde da nisu bolesni i da nisu bili u kontaktu s oboljelim od bolesti uzrokovane novim koronavirusom (SARS-CoV-2) izdati rješenje o podvrgavanju zdravstvenom nadzoru.
- Nad tim osobama provodi se zdravstveni nadzor na način da se temeljem rješenja jave teritorijalno nadležnom epidemiologu, prema mjestu stanovanja ako je hrvatski državljan, a prema mjestu obavljanja utovara/istovara u Hrvatskoj ako je stranac. Ako se osoba ne javi sama epidemiologu, epidemiolog će kontaktirati osobu na temelju rješenja graničnog sanitarnog inspektora i/ili sanitarnog inspektora Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata.
- Zdravstveni nadzor ovih osoba nema vremensko ograničenje, tj. traje cijelo vrijeme dok se područje u koje osoba vozi poslom ili iz kojega osoba dolazi poslom, smatra područjem zahvaćenim epidemijom COVID-19 bolesti. Provodi se na način da epidemiolog u prvom kontaktu objasni osobi mjere čuvanja zdravlja u zahvaćenom području i mjere smanjenja rizika od širenja eventualne infekcije na osobe u kontaktu u Hrvatskoj te obavezu javljanja u slučaju razvoja bolesti.
- Osobi se jasno da do znanja da u slučaju bilo kakvih znakova bolesti dišnih puteva mora ostati kod kuće i javiti se teritorijalno nadležnom epidemiologu telefonom.

2) Postupak s osobom koja je ušla u Hrvatsku zrakoplovom ili drugim prijevoznim sredstvom, a kod koje tijekom putovanja nije uočeno da je bolesna, a na graničnom prijelazu se posumnja na bolest uzrokovanu novim koronavirusom (vrijedi i za putnike u kopnenom prometu koji su razvili simptome tijekom putovanja)

- Ako granični sanitarni inspektor na graničnom prijelazu i/ili sanitarni inspektor Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata tijekom razgovora odnosno anketiranja putnika kojeg mu je uputio policijski službenik, a koji je unazad 14 dana boravio u području u kojem postoji rizik od zaražavanja SARS-CoV-2, utvrdi sumnju na bolest koja je uzrokovana novim koronavirusom prema Tablici 1., obavijestit će o tome teritorijalno nadležnog epidemiologa (izvan radnog vremena, u pripravnosti 24/7) i izdati rješenje o upućivanju na liječenje. Epidemiolog uz prethodnu obavijest i u konzultaciji s infektologom najbliže bolnice (u Zagrebu Klinika za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljevića") obavještava, pozivom na broj 194 ili 112, o potrebi prijevoza bolesnika vozilom HMS u bolnicu. Medicinska prijavno-dojavna jedinica HMS po dobivenom zahtjevu od nadležnog epidemiologa za prijevoz bolesnika vozilom HMS, organizira prijevoz i o tome obavještava Hrvatski zavod za hitnu medicinu. Nadležni epidemiolog o svemu obavještava epidemiologa HZJZ-a (izvan radnog vremena, u pripravnosti 24/7), a

HZZJ obavještava KS MZ. Obvezu obavještavanja graničnog sanitarnog inspektora i/ili sanitarnog inspektora Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata imaju i zaposlenici zračne luke, carina i zaposlenici ostalih službi na graničnom prijelazu ukoliko imaju saznanja ili primijete navedene znakove moguće zarazne bolesti.

- Granični sanitarni inspektor i/ili sanitarni inspektor Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata prikupi podatke o osobama koje su bile u kontaktu s bolesnikom u vrijeme kad je imao znakove bolesti.
- Svim osobama koje su bile u kontaktu s bolesnikom u vrijeme kad je imao znakove bolesti granični sanitarni inspektor i/ili sanitarni inspektor Područnog ili Središnjeg ureda Državnog inspektorata treba izdati rješenje za podvrgavanje zdravstvenom nadzoru i uputiti ih s tim rješenjem epidemiološkoj službi prema mjestu boravka, a koju treba i sam obavijestiti (kopijom rješenja i telefonom).
- Epidemiolog na temelju rješenja i procjene vrste izloženosti provodi zdravstveni nadzor u samoizolaciji, prema Prilogu 1.
- Po završetku zdravstvenog nadzora, ako kontakti oboljelog putnika ostanu zdravi, epidemiolog šalje izvješće o provedbi zdravstvenog nadzora za one osobe kojima je izdato rješenje o podvrgavanju zdravstvenom nadzoru Državnom inspektoratu na email helpdesk-zarazne_bolesti@dirh.hr i na email inspektora koji je izdao rješenje (e-mail je naveden u samom rješenju).
- Ako osoba pod zdravstvenim nadzorom razvije znakove respiratorne bolesti, epidemiolog koji provodi nadzor će postupiti u skladu sa sumnjom na COVID-19, a njegove kontakte staviti pod zdravstveni nadzor prema Prilogu 1. Ako se osoba protivi zdravstvenom nadzoru, epidemiolog obavještava sanitarnog inspektora koji izdaje rješenje.
- Ako se prije isteka zdravstvenog nadzora dokaže da oboljeli putnik ne boluje od COVID-19, prekida se zdravstveni nadzor nad njegovim kontaktima.

3.) Postupak s osobom kod koje su uočeni znakovi bolesti tijekom leta i zdravstveni nadzor nad kontaktima

- Osoblje zrakoplova će podijeliti putnicima anketne listiće (Passenger locator cards) koje svi moraju ispuniti, osoblje zrakoplova ih pokupiti prije slijetanja zrakoplova i po slijetanju ih predati graničnom sanitarnom inspektoratu na graničnom prijelazu.
- Osoblje zrakoplova će popuniti zdravstveni dio opće deklaracije za on-board registriranje zdravstvenih podataka (ICAO Annex 9, Appendix 1), te iste dostaviti zdravstvenim tijelima točke ulaska (Point of entry - POE).
- Kapetan zrakoplova mora obavijestiti kontrolu leta na odredištu da u zrakoplovu ima bolesnika sa simptomima zarazne bolesti i dati koliko je moguće više informacija o kretanju bolesnika unazad dva tjedna te dati osobne identifikacijske podatke o bolesniku. Kontrola leta će o dolasku zrakoplova s bolesnikom obavijestiti graničnu policiju na graničnom prijelazu, koja će obavijestiti graničnog sanitarnog inspektora
- Pri izlasku iz zrakoplova, bolesnika i njegovu ručnu prtljagu treba član osoblja koji je tijekom leta bio zadužen za bolesnika izvesti iz zrakoplova prije ili nakon svih ostalih

putnika (ovisno o udaljenosti sjedala bolesnika od vrata), u svrhu smanjenja kontakta bolesnika s ostalim putnicima.

- Bolesnog putnika će predati graničnom sanitarnom inspektoru na graničnom prijelazu koji će ga, ako je prije manje od 14 dana napustio područje u kojem postoji rizik od zaražavanja SARS-CoV-2, smjestiti u prostoriju za izolaciju do dolaska Hitne medicinske službe.
- Granični sanitarni inspektor na graničnom prijelazu će o tome obavijestiti teritorijalno nadležnog epidemiologa u pripravnosti 24/7. Granični sanitarni inspektor po utvrđivanju sumnje na bolest koja je uzrokovana novim koronavirusom prema Tablici 1 obavijestit će o tome teritorijalno nadležnog epidemiologa (izvan radnog vremena, u pripravnosti 24/7) i izdati rješenje o upućivanju na liječenje.
- Epidemiolog uz prethodnu obavijest i u konzultaciji s graničnim sanitarnim inspektorom i infektologom najbliže bolnice (u Zagrebu Klinika za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević") obavještava, pozivom na broj 194, o potrebi prijevoza bolesnika vozilom HMS u bolnicu. Medicinska prijavno-dojavna jedinica HMS po dobivenom zahtjevu od nadležnog epidemiologa za prijevoz bolesnika vozilom HMS, organizira prijevoz i o tome obavještava Hrvatski zavod za hitnu medicinu. Nadležni epidemiolog o svemu obavještava epidemiologa u HZJZ-a, a HZJZ obavještava KS MZ.
- Granični sanitarni inspektor na graničnom prijelazu na temelju anketnih listića (Passenger locator cards) i aketiranja putnika izdat će rješenje za podvrgavanje zdravstvenom nadzoru i uputiti ih na zdravstveni nadzor teritorijalno nadležnom epidemiologu prema mjestu boravka osobe. Isto rješenje izdat će se i kabinskom osoblju koje se tijekom leta brinulo o oboljelom. Granični sanitarni inspektor o tome obavještava nadležnog epidemiologa (kopijom rješenja i telefonom). Mobiteli epidemiologa u pripravnosti (za obavijesti izvan radnog vremena) navedeni su u Aneksu 1.
- Epidemiolog kojem su kontakti oboljelog putnika upućeni na zdravstveni nadzor će prikupiti dodatne podatke o vjerojatnosti zaražavanja, ovisno o načinu kontakta s oboljelim putnikom, te primijeniti odgovarajući zdravstveni nadzor prema Prilogu 1. Tijekom zdravstvenog nadzora koji traje 14 dana od kontakta s oboljelim osobom, osoba pod nadzorom je u svakodnevnom telefonskom kontaktu s epidemiologom.
- Po završetku zdravstvenog nadzora, ako kontakti oboljelog putnika ostanu zdravi, epidemiolog šalje izvješće o provedbi zdravstvenog nadzora Državnom inspektoratu na email helpdesk-zarazne_bolesti@dirh.hr i na email inspektora koji je izdao rješenje (e-mail je naveden u samom rješenju) i HZJZ-u. Ako osoba pod zdravstvenim nadzorom razvije znakove respiratorne bolesti, epidemiolog koji provodi nadzor će postupiti u skladu sa sumnjom na COVID-19, a njegove kontakte staviti pod zdravstveni nadzor prema Prilogu 1. Ako se osoba protivi zdravstvenom nadzoru, epidemiolog obavještava sanitarnog inspektora koji izdaje rješenje putem e-maila i telefonom.
- Ako se prije isteka zdravstvenog nadzora dokaže da oboljeli putnik ne boluje od COVID-19, prekida se zdravstveni nadzor nad njegovim kontaktima.

Tablica 1. Sumnja na infekciju COVID-19 postavlja se u slučaju kad su zadovoljeni sljedeći kriteriji:

5. Akutna respiratorna infekcija (barem jedan od sljedećih simptoma: povišena tjelesna temperatura, kašalj, kratak dah) bez obzira zahtijeva li hospitalizaciju

I

6. tijekom zadnjih 14 dana prije početka simptoma barem jedan od sljedećih epidemioloških kriterija:

- Bliski kontakt¹ s potvrđenim ili vjerojatnim slučajem COVID-19 oboljenja odnosno SARS-CoV-2 infekcije

ILI

- boravak u zahvaćenom području*

¹ Bliski kontakt uključuje sljedeće:

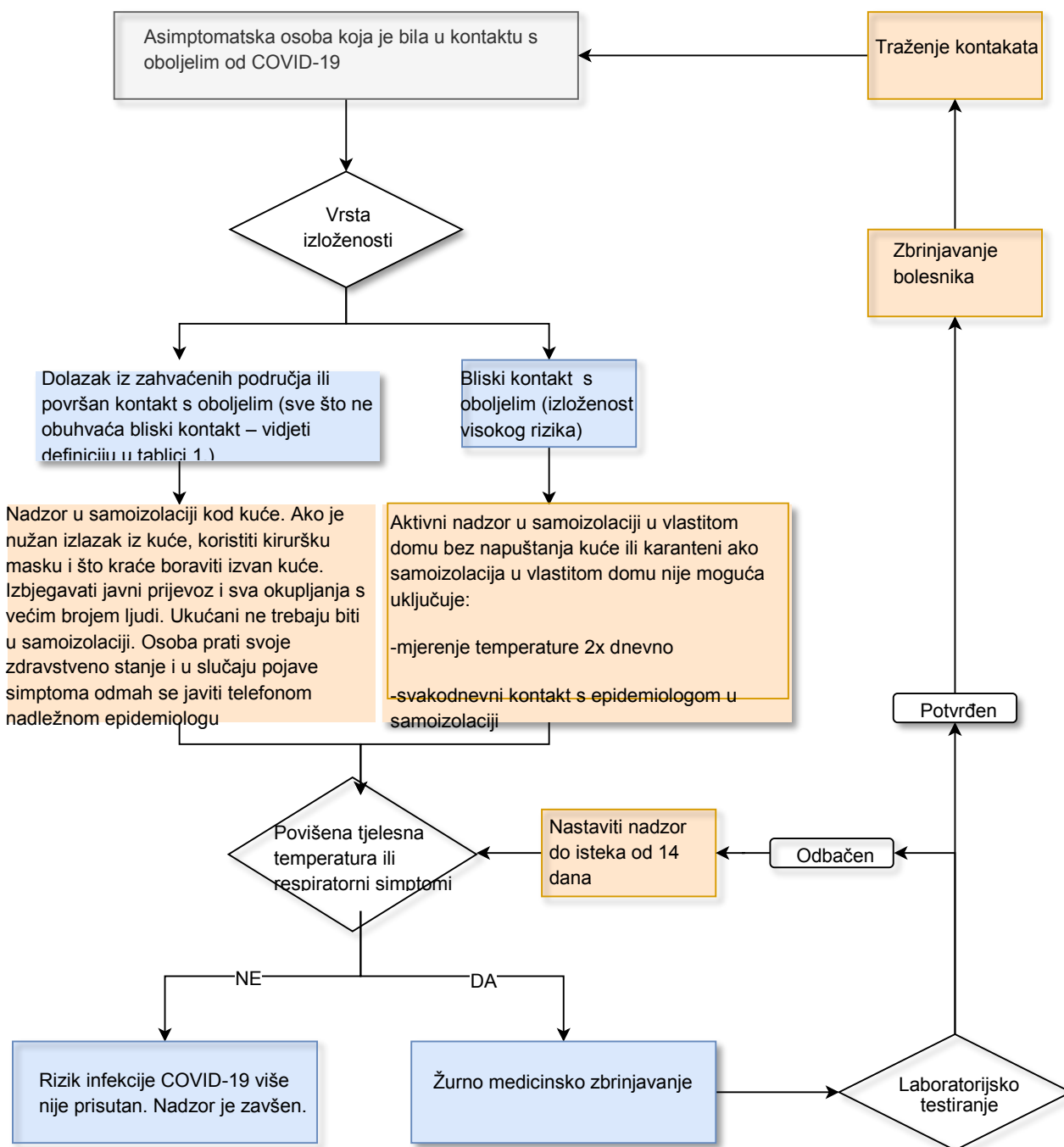
- Izravan fizički kontakt s oboljelim
- Boravak u blizini oboljeloga na udaljenosti manjoj od 1 metar u trajanju duljem od 15 minuta na otvorenom prostoru
- Izloženost u zdravstvenoj ustanovi, uključujući direktnu skrb za oboljele od COVID-19, rad sa zdravstvenim radnicima zaraženim s novim koronavirusom, posjet bolesnicima ili boravak u istom bliskom okruženju s oboljelim od COVID-19 bez korištenja osobne zaštitne opreme
- Rad u neposrednoj blizini ili dijeljenje istog zatvorenog prostora (kao što su učionice, poslovni uredi, čekaonice, dvorane za sastanke i drugi zatvoreni prostori) s oboljelim od COVID-19 na udaljenosti manjoj od dva metra u trajanju duljem od 15 minuta
- Putovanje zajedno s oboljelim od COVID-19 u bilo kojem prijevoznom sredstvu
- Dijeljenje istog kućanstva s oboljelim od COVID-19

*Zaraženim područjima smatraju se sljedeće države i pokrajine:

- Kina,
- Hong Kong,
- talijanske pokrajine Lombardija, Veneto, Emilia Romagna, Pijemont
- Japan,
- Iran,
- Singapur,
- Južna Koreja.

Kriteriji služe kao preporuka/vodič za daljnju obradu i postupanje. Oboljele treba procjenjivati od slučaja do slučaja, konzultirati se sa epidemiološkom službom jer klinička slika i epidemiološka anamneza mogu odstupati ili biti nejasni.

Prilog 1. Algoritam zdravstvenog nadzora nad kontaktima oboljele osobe i hrvatskim građanima i strancima koji ulaze i ostaju u Hrvatskoj, a unazad 14 dana su boravili u zahvaćenom području

* Nadzor osoba iz točki 1c, 1d i 1e: Nadzor bez ograničenja kretanja, ali uz obavezno izbjegavanje zatvorenih prostora s velikim brojem ljudi, javnog prijevoza, manifestacija na otvorenom i zatvorenom na kojem su ljudi fizički blizu ili u kontaktu, nošenje kirurške maske izvan kuće, hotela, smještaja, izbjegavanje fizičkog kontakta koji nije nužan s drugim osobama: osoba prati svoje zdravstveno stanje na prisutnost simptoma COVID-19 tijekom 14 dana od zadnje izloženosti i javlja se epidemiologu ako se pojave znakovi respiratorne zarazne bolesti (povišena tjelesna temperatura, kašalj, kratak

Aneks 1. Popis telefonskih brojeva epidemiologa u pripravnosti

Popis telefonskih brojeva epidemiologa u pripravnosti	
ZZJZ "Dr. Andrija Štampar", Zagreb	091 46 96 444
ZZJZ Krapinsko-zagorske županije	099 245 55 45
	091 730 79 13
	091 510 31 65
ZZJZ Sisačko moslavačke županije	098 29 35 78
	098 293576
	098 29 35 72
	098 981 32 73
ZZJZ Karlovačke županije	098 247 630
ZZJZ Varaždinske županije	099 211 98 02
ZZJZ Koprivničko križevačke županije	098 59 22 15
ZZJZ Bjelovarsko bilogorske županije	098 49 20 24
ZZJZ Primorsko goranske županije	091 125 72 10
ZZJZ Ličko senjske županije	091 504 49 17
ZZJZ Virovitičko podravske županije	098 46 59 45
	098 46 59 44
ZZJZ Požeško slavonske županije	098 98 29 204
ZZJZ Brodsko posavske županije	091 51 70 426
ZZJZ Zadarske županije	098 33 27 65
ZZJZ Osječko baranjske županije	031 225 717
ZZJZ Šibensko kninske županije	091 43 41 201
ZZJZ Vukovarsko srijemske županije	091 37 04 290
	0912700366
ZZJZ Splitsko dalmatinske županije	091 15 12 003
ZZJZ Istarske županije	098 441 821
ZZJZ Dubrovačko neretvanske županije	098 24 34 54
ZZJZ Međimurske županije	098 55 88 11
ZZJZ Zagrebačke županije	099 736 87 84
Hrvatski zavod za javno zdravstvo	098 22 77 53

Postupci i mjere zaštite u hotelima (hoteljerstvu)/turističkom sektoru

U svim objektima u hotelijerskom i turističkom sektoru važno je provoditi i poštivati opće mjere sprječavanje prijenosa infekcija. Svi djelatnici mogu se štiti poštivanjem općih mjera sprječavanja prijenosa infekcija.

U cijelom hotelu važno je osigurati adekvatni i pravilno funkcionirajući sustav ventilacije. Dostupnost tekuće vode i sapuna u svrhu poštivanja osnovnih higijenskih normi mora biti osigurana.

U hotelu osigurajte laku dostupnost odgovarajućeg potrošnog materijala za sprječavanje infekcija:

- sapun, voda ili alkoholna otopina za dezinfekciju ruku
- toplomjeri
- papirnate maramice
- kirurške maske
- jednokratne rukavice
- vreće za smeće
- tekućine za površinsku dezinfekciju

Turisti, dok god ne pokazuju simptome, ne predstavljaju rizik. Postupanja su istovjetna kao i u razdoblju sezonske gripe. Treba pojačati dezinfekciju zajedničkih prostorija, soba i sanitarnih čvorova, te postaviti obavijest o pripremljenosti hotela na pojavu simptoma kod gostiju u kojima ih mole da u sumnji kontaktiraju djelatnika hotela koji će:

- Obavijestiti nadležnog liječnika/epidemiologa
- Osigurati izolaciju osobe
- Omogućiti osobi sa simptomima sav potreban komfor: dostavu hrane, lijekova i tekućina, te pružanje zdravstvene skrbi na lokaciji ili u najbližem centru.

Uz takve obavijesti i djelatnici i gosti osjećati će se sigurnije. Informiranje osoblja i opskrba zaštitnim materijalom doprinose organiziranim i mirnim postupcima, čime se sprječavaju situacije širenja panike. Pravilno planiranje, zajedno s učinkovitom prevencijom i informiranjem, osigurat će zdravlje posjetitelja i osoblja, ali i pravilno funkcioniranje objekta.

U ovom trenutku nema ograničenja na rad i primanje gostiju u hotele.

INFORMACIJE O ZDRAVSTVENOM NADZORU

Hrvatska je 3. veljače 2020. uvela zdravstveni nadzor nad **osobama koje dolaze iz područja zahvaćenih epidemijom**, a koje su unazad 14 dana boravile u zahvaćenom području. Zdravstveni nadzor je mjera koja se primjenjuje na zdrave ljude koji su bili izloženi riziku zaražavanja.

Zdravstveni nadzor određuju i provode sanitarna inspekcija i epidemiološka služba. Obuhvaća javljanje o zdravstvenom stanju putnika nadležnom epidemiologu (telefonom, a ponekad i izravnim kontaktom) prema mjestu boravka u Hrvatskoj. Kontakti nadležnih epidemiologa, prema županiji, nalazi se na idućem linku: <https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/epidemija-pneumonije-povezana-s-novim-koronavirusom-kina/>

Hrvatski građani i stranci koji dolaze u Hrvatsku i ostaju dugotrajno bit će podvrgnuti zdravstvenom nadzoru uz samoizolaciju kod kuće. Osobe koje u Hrvatsku dolaze turistički ili poslovno na kratkotrajni boravak nije moguće podvrgnuti zdravstvenom nadzoru koji zahtijeva samoizolaciju, te im kretanje neće biti ograničeno dok nemaju simptome bolesti. Stranim osobama (turistima i poslovnim ljudima koji su u Hrvatskoj nekoliko dana) nema potrebe ograničiti kretanje unutar Hrvatske i prema daljnjim odredištima. Bit će obavezni javljati zdravstveno stanje nadležnom epidemiologu zdravstveno stanje, a pri eventualnoj pojavi prvih simptoma respiratorne bolesti trebaju ostati u smještaju bez doticaja s drugim putnicima/kolegama i nazvati nadležnog epidemiologa.

Svjetska zdravstvena organizacija i dalje ne preporučuje ograničenja u međunarodnom prometu ljudi i robe.

IZVJEŠTAVANJE I KOMUNIKACIJA S DJELATNICIMA

Preporučljivo je održati sastanak sa svim djelatnicima i popričati o slijedećem:

1. Prihvatiti činjenicu postojanja akutne bolesti uzrokovane novim koronavirusom i naglasiti važnost točnih i provjerenih informacija o virusu i bolesti, kao što su informacije od strane ministarstava, zavoda za javno zdravstvo, Svjetske zdravstvene organizacije i slično. Naglasiti da je širenje neprovjerenih i netočnih informacija i mitova o virusu štetno.
2. Iskomunicirati i podsjetiti djelatnike o važnosti higijene i pranja ruku. Podsjetiti djelatnike na mjere higijene i treninge koji vrijede u Vašoj ustanovi. Naglasiti i podsjetiti na važnost higijene u pripremi hrane.
3. Potaknuti djelatnike da izbjegavaju rukovanje s gostima.
4. Prenesite koje mjere smanjenja rizika će biti primijenjene u Vašoj ustanovi (npr. veća dostupnost sapuna i dezinficijensa za goste, pojačanje dezinfekcije zajedničkih prostorija i sanitarnih čvorova, liftova i slično).
5. Prenesite postupke koje trebaju pratiti ukoliko netko od gostiju ili djelatnika prijavi pojavu simptoma. Koji su to koraci i kada treba obavijestiti upravitelja?

TREBAJU LI GOSTI I OSOBLJE HOTELA NOSITI MASKE?

DA – AKO OSOBA IMA SIMPTOME INFEKCIJE DIŠNOG SUSTAVA

Pojedince sa simptomima bolesti dišnog sustava treba poticati na nošenje maski kako bi se ograničilo širenje bolesti. Međutim, sama uporaba maske ne pruža odgovarajuću razinu zaštite i treba poduzimati druge podjednako relevantne mjere (poput higijenskih postupaka ruku). Ako se koriste maske, treba slijediti adekvatne postupke nošenja, uklanjanja i odlaganja te higijenske mjere ruku nakon uklanjanja.

NE - AKO OSOBA NEMA SIMPTOME INFEKCIJE DIŠNOG SUSTAVA

Nema dokaza da je upotreba medicinske maske za jednokratnu upotrebu na zdravim osobama korisna u sprječavanju infekcije, međutim, maske se mogu nositi u nekim zemljama prema lokalnim kulturnim navikama. Uz to, pojedinci bez respiratornih simptoma trebali bi često obavljati higijenu ruku i izbjegavati neposrednu blizinu sa zaraženim osobama.

POSTUPAK U SLUČAJU SUMNJE NA SLUČAJ ZARAZE NOVIM KORONAVIRUSOM

U slučaju uočavanja simptoma infekcije koronavirusom kod posjetitelja hotela, vrijedi sljedeće:

- Zdravstveni voditelj hotela ili drugi djelatnik treba odmah kontaktirati nadležnog epidemiologa (prema županiji) kako bi prijavio sumnjivi slučaj i primio upute o potrebnim postupcima
- Osobi pod sumnjom savjetovati da ostane u sobi sa zatvorenim vratima; treba joj ponuditi kiruršku masku i papirnate maramice
- Djelatnicima hotela savjetovati da ne ulaze u sobu u kojoj je osoba pod sumnjom na infekciju
- Ukoliko postoji potreba kontakta s gostom, trebalo bi odrediti samo jednu osobu koja će se baviti tim gostom
- Maske, rukavice i slična zaštitna oprema treba odmah nakon korištenja biti bačena u smeće i ne smije se koristiti ponovno. Nakon bacanja zaštitne opreme u smeće, djelatnici trebaju oprati ruke sapunom i vodom

OSNOVNE INFORMACIJE

1. Što je novi COVID-2019? Što je SARS—CoV-2?

Novi koronavirus koji se pojavio 2019. godine nazvan je SARS—CoV-2, otkriven je u Kini krajem 2019. Radi se o novom soju koronavirusa koji prije nije bio otkriven kod ljudi. Bolest uzrokovana tim virusom naziva se COVID-2019.

2. Odakle potječu koronavirusi?

Koronavirusi su virusi koji cirkuliraju među životinjama no neki od njih mogu prijeći na ljude. Nakon što prijeđu sa životinje na čovjeka mogu se prenositi među ljudima.

Velik broj životinja su nositelji koronavirusa. Na primjer, koronavirus bliskoistočnog respiratornog sindroma (MERS-CoV) potječe od deva dok SARS potječe od cibetke, životinje iz reda zvijeri srodnih mačkama.

3. Može li se ovaj virus usporediti sa SARS-om ili sezonskom gripom?

Novi koronavirus otkriven u Kini genetski je usko povezan s virusom SARS iz 2003. i ta dva virusa imaju slične karakteristike, iako su podaci o ovom virusu još uvijek nepotpuni.

SARS se pojavio krajem 2002. godine u Kini. U razdoblju od osam mjeseci 33 države su prijavile više od 8000 slučajeva zaraze virusom SARS-a. Tada je od SARS-a umrla jedna od deset zaraženih osoba.

Trenutno dostupne informacije nisu dovoljne da bi se sa sigurnošću moglo reći koliko je smrtonosan 2019-nCoV. Ipak, preliminarni nalazi ukazuju da je on manje smrtonosan od SARS-CoV.

Iako se nCoV i virusi gripe prenose s osobe na osobu i mogu imati slične simptome, ta dva virusa su vrlo različita te se stoga i ponašaju drugačije. Još je prerano donositi zaključke o načinu širenja 2019-nCoV. Ipak, preliminarni podaci ukazuju da se 2019-nCoV prenosi kao SARS.

4. Kako se virus prenosi? Koliko lako se on širi?

Iako virus potječe od životinja, on se sada širi s osobe na osobu (prijenos s čovjeka na čovjeka). Trenutno dostupni epidemiološki podaci nisu dovoljni za utvrđivanje lakoće i uspješnosti širenja virusa među ljudima. Izgleda da se virus uglavnom prenosi kapljičnim putem pri kihanju i kašljanju.

Trenutno se procjenjuje da vrijeme inkubacije 2019-nCoV (vrijeme između izlaganja virusu i pojave simptoma) traje između dva i 12 dana. Iako su ljudi najzarazniji kada imaju simptome nalik gripi, postoje naznake da neki ljudi mogu prenijeti virus bez da imaju simptome ili prije nego se oni pojave. Ukoliko se ovaj podatak potvrdi, to će otežati rano otkrivanje zaraze 2019-nCoV. To nije neuobičajeno kod virusnih infekcija, kao što se vidi iz primjera ospica, ali za ovaj novi virus nema jasnih dokaza da se bolest može prenijeti prije pojave simptoma.

Ako se ljudi zaraženi 2019-nCoV testiraju i na vrijeme dijagnosticiraju te se provedu stroge mjere kontrole zaraze, vjerojatnost uspješnog prijenosa s čovjeka na čovjeka među europskim stanovništvom je niska. Sustavna provedba mjera za prevenciju i kontrolu pokazala se učinkovitom u kontroli SARS-CoV i MERS-CoV virusa.

MEDICINSKE INFORMACIJE

1. Koji su simptomi zaraze 2019-nCoV?

Koliko je poznato, virus može uzrokovati blage simptome slične gripi poput:

- povišene tjelesne temperature
- kašlja

- otežanog disanja
- bolova u mišićima
- umora

U težim slučajevima javlja se teška upala pluća, sindrom akutnog otežanog disanja, sepsa i septički šok koji mogu uzrokovati smrt pacijenta. Osobe koje boluju od kroničnih bolesti podložnije su težim oboljenjima.

2. Jesu li neki ljudi pod većim rizikom od drugih?

Općenito djeca, starije osobe i osobe s kroničnim bolestima (poput povišenog tlaka, srčanih bolesti, dijabetesa, poremećaja jetre i bolesti dišnih puteva) imaju veći rizik razvoja težih simptoma zaraznih bolesti. S obzirom da se radi o novoj bolesti te su dostupni podaci nepotpuni, još ne znamo koje skupine ljudi imaju teži ishod zaraze COVID-19.

3. Postoji li liječenje bolesti uzrokovane SARS—CoV-2?

Ne postoji posebno liječenje za ovu bolest. Pristup liječenju pacijenata s infekcijama vezanim uz koronavirus je liječenje kliničkih simptoma (npr. povišene temperature).

Pružanje njege (npr. pomoćna terapija i praćenje – terapija kisikom, infuzija i antiviralni lijekovi) može biti vrlo učinkovito kod zaraženih osoba.

4. Gdje se mogu testirati?

Ukoliko vaš liječnik smatra da se trebate testirati na SARS—CoV-2, uputit će vas u daljnji postupak. Trenutno se dijagnostika provodi samo u Klinici za infektivne bolesti u Zagrebu.

PREVENCIJA

Što učiniti ako sam bio u bliskom doticaju s osobom oboljelom od COVID-19?

Osoba koja je tijekom zadnjih 14 dana bila u bliskom kontaktu sa oboljelim od COVID-19 bit će stavljena pod aktivni nadzor u samoizolaciji. To znači da će osoba biti u samoizolaciji doma, mjeriti tjelesnu temperaturu jednom dnevno te javiti zdravstveno stanje nadležnim epidemiologom. Ako osoba pod zdravstvenim nadzorom razvije znakove respiratorne bolesti, epidemiolog koji provodi nadzor postupit će u skladu sa sumnjom na COVID-19 (dogovara se transport u bolnicu radi dijagnostike i liječenja), a kontakti se stavljaju pod zdravstveni nadzor. Ako osoba po završetku zdravstvenog nadzora ne razvije simptome respiratorne bolesti, epidemiolog šalje obavijest o završetku zdravstvenog nadzora nadležnim ustanovama.

Koja su pravila za dezinfekciju/pranje ruku?

Pranje i dezinfekcija ruku ključni su za sprječavanje infekcije. Ruke treba prati često i temeljito sapunom i vodom najmanje 20 sekundi. Kada sapun i voda nisu dostupni možete koristiti dezinficijens koji sadrži najmanje 60% alkohola. Virus ulazi u tijelo kroz oči, nos i usta. Stoga ih nemojte dirati neopranim rukama.

Jesu li kirurške maske učinkovita zaštita protiv SARS—CoV-2?

Kirurške maske sprječavaju širenje infekcije s bolesnih ljudi na druge. Kirurške maske su manje učinkovite u zaštiti ljudi koji nisu zaraženi. Za uobičajeni socijalni kontakt s oboljelim dovoljna je kirurška maska i održavanje udaljenosti najmanje jedan metar od bolesnika. Zdravstvenim djelatnicima koji su u doticaju s pacijentima za koje se sumnja ili je potvrđen SARS—CoV-2 savjetuje

se korištenje kirurške maske ili maske veće razine filtriranja (FFP2), a kod zahvata gdje se stvara aerosol FFP3 maske.

Postoji li cjepivo protiv SARS—CoV-2?

Trenutno ne postoji cjepivo protiv koronavirusa, pa tako ni protiv SARS—CoV-2. Zato je važno spriječiti infekciju ili njeno daljnje širenje.

Štiti li me ovogodišnje cjepivo protiv gripe od SARS—CoV-2?

Virus gripe i SARS—CoV-2 su vrlo različiti i cjepivo protiv sezonske gripe ne štiti od bolesti uzrokovane virusom SARS—CoV-2.

Međutim, sezona gripe u Europi još traje, a cjepivo protiv gripe je najbolja dostupna zaštita od sezonske gripe.

Prilog 4 Brojevi telefona

Brojevi telefona Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo na temu koronavirusa dostupni su za građane svaki radni dan od 8 do 22 sata te subotom i nedjeljom od 8 do 14 sati:

091 468 30 32

099 468 30 01

Napomena: Odgovaramo samo na telefonske pozive. Iz tehničkih razloga ne možemo vam odgovarati na poruke koje su poslane na ove mobitele.

Popis telefonskih brojeva epidemiologa u pripravnosti	
ZZJZ "Dr. Andrija Štampar", Zagreb	091 46 96 444
ZZJZ Krapinsko-zagorske županije	099 245 55 45
	091 730 79 13
	091 510 31 65
ZZJZ Sisačko moslavačke županije	098 29 35 78
	098 293576
	098 29 35 72
	098 981 32 73
ZZJZ Karlovačke županije	098 247 630
ZZJZ Varaždinske županije	099 211 98 02
ZZJZ Koprivničko križevačke županije	098 59 22 15
ZZJZ Bjelovarsko bilogorske županije	098 49 20 24
ZZJZ Primorsko goranske županije	091 125 72 10
ZZJZ Ličko senjske županije	091 504 49 17
ZZJZ Virovitičko podravske županije	098 46 59 45
	098 46 59 44
ZZJZ Požeško slavonske županije	098 98 29 204
ZZJZ Brodsko posavske županije	091 51 70 426
ZZJZ Zadarske županije	098 33 27 65
ZZJZ Osječko baranjske županije	031 225 717
ZZJZ Šibensko kninske županije	091 43 41 201
ZZJZ Vukovarsko srijemske županije	091 37 04 290
	0912700366
ZZJZ Splitsko dalmatinske županije	091 15 12 003
ZZJZ Istarske županije	098 441 821
ZZJZ Dubrovačko neretvanske županije	098 24 34 54
ZZJZ Međimurske županije	098 55 88 11
ZZJZ Zagrebačke županije	099 736 87 84
Hrvatski zavod za javno zdravstvo	098 22 77 53